

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

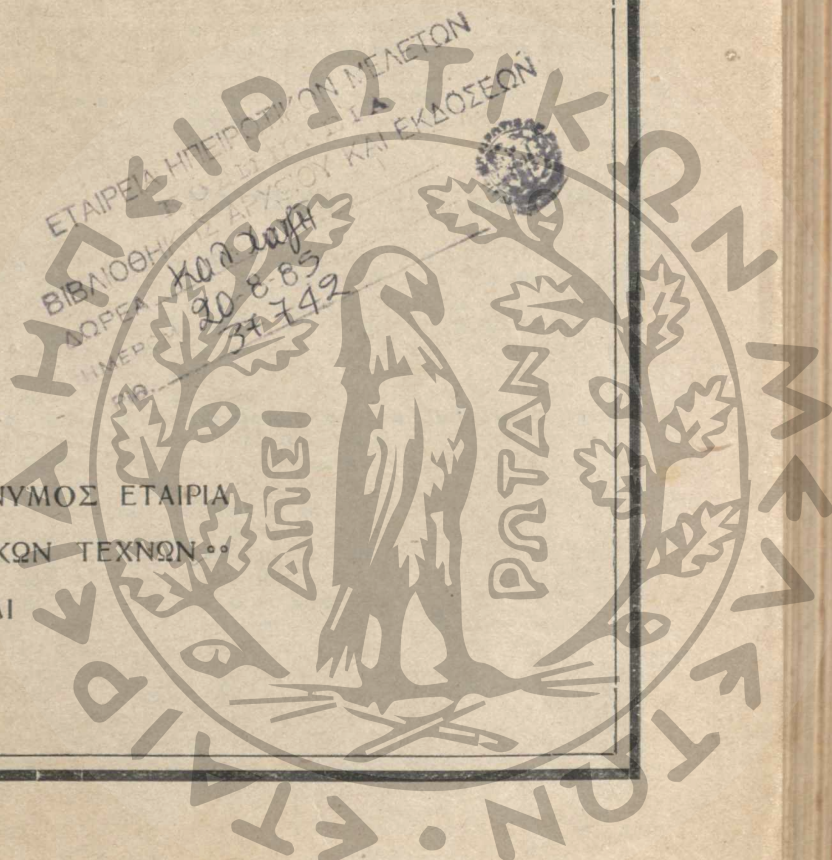
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Α - Δ ΤΟΜΩΝ

(ΤΕΥΧΗ 1 - 120 ΑΠΟ 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1926
ΜΕΧΡΙ 4 ΜΑΡΤΙΟΥ 1928)

“ΠΥΡΣΟΣ”, ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μία πολύ περιέργος θρησκεία, ή οποία έχει διατηρηθῇ εἰς τὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.—Καταληκτικά ἔθιμα τῶν Ἰωαννιτῶν.—

Ἀνθρώποι ὑδρόβιοι.—Τὸ νεύρον τοῦ Διαβόλου εἰς τὸ γυναικεῖον κορμί.

Ὑπὸ τοῦ κ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Ὁ κ. Σωκράτης Προκοπίου εἶχε τὴν τύχην, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἐπιτυχία γιὰ τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ περιηγηθῇ ὡς ἄν νεός Ἡρόδοτος, τὴν ἀγνωστον καὶ μυστηριώδη Ἀνατολήν, νὰ γνωρίσῃ κόσμοις λησιμονημένους, νὰ ἰδῇ ἔθιμα περιέργα, νὰ ζήσῃ μιὰ ζωὴ παλαιῶν ἐθίμων, καὶ νὰ μελετήσῃ ἀνεκλήψεις καὶ πνεύματα φυλῶν καὶ ἐθνῶν, ποὺ εὐρίσκονται σὲ κατάστασι, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν πρὸ αἰώνων, χωρὶς νὰ τὰς ἐγγίσῃ ἡ πόροδος καὶ χωρὶς νὰ τὰς ἐπισκεφθῇ ὁ πολιτισμός.

Ἀρχίζουεν σήμερον ἀπὸ τὴν περιέργον αἵρεσιν τῶν Ἰωαννιτῶν τῆς Μεσοποταμίας ὁπαδῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ὑπῆρξεν ἴσως ὁ μόνος τῶν πρὸ Χριστοῦ Ἑβραίων προφητῶν, ὅστις ἠξιώθη νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς ἐνὸς νέου δόγματος, μὴ ἀπορροφηθέντος ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ μέχρι σήμερον ἑκατοντάδας τινὰς πιστῶν τοῦ ἀ-ολούθων, ζώντων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος καὶ γνωστῶν μὲ τὸ ὄνομα Σούρβα ἢ Σαββαῖοι. Φαίνεται δὲ εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν οἱ μεσοποτάμιοι Σαββαῖοι ἠρ-θμοῦντο εἰς πολλὰς χιλιάδας, ἀλλ' οἱ διωγμοὶ ἐκ μέρους τῶν φανατικῶν μουσουλμανικῶν λαῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζῶσι καὶ τοὺς ὁποίους ἀπεχθάνονται ἐνῷ πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς διακρίνεται συμπαθέστατα, συνέτειναν ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νὰ μὴ ὑπερβαίῃ σήμερον τοὺς 600 ἀνθρώπους, ἀποτελοῦντας μικρὰς φυλίσκους κοινότητος ἰδίως εἰς τὰς πόλεις Ποχάμαρα τῆς Βασσόρας καὶ Ἀμάρα τῆς Μεσοποταμίας. Ἡ πρὸς τοὺς Χριστιανούς συμπάθειά των ἐξηγείται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Ἱησοῦ Χριστοῦ. Οἱ περισσότεροι καταγίνονται εἰς φυλοτήγειον ἀγροτῶν σκευῶν, λαβῶν μαστιγίων, σιγγοροθῶν, δακτυλίων κτλ., τὰ ὁποία ποιή-λονται μὲ ψηφιδωτὰ καὶ διάφορα καλλιτεχνικά-τῃτα σχέδια μανδαϊκῆς τέχνης. Δὲν θὰ ἐπιληφθώ-μεν ἡμεῖς τοῦ ἔργου νὰ ἐξακριβώσωμεν πῶς καὶ πότε οἱ ἐν λόγῳ Μεσοποτάμιοι ἠσπασθῶσαν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ κηρυχθεῖσαν θρησκείαν καὶ ἂν ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐξα-σκουμένη σήμερον εἶναι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου θεμελιωθεῖσα. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὗτοι δὲν εἶνε οὔτε Ἑβραῖοι, οὔτε Χρι-στιανοί, οὔτε Μουσουλμάνοι, καὶ παραδέχονται τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν ὡς ἀρχηγὸν ἢ κεφα-λὴν καὶ θεμελιωτὴν τῆς θρησκείας των, τὴν ὁποίαν φυλάττουσιν ἐπιμελῶς, ὡς ἄλλοι ἐλευθεροτέκτο-νες, μυστικὴν. Ὀνομάζονται καὶ Χάνα, ἥτοι Ἰω-αννίται, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου, ἀραβιστὶ Χάνα.

Ἀτελείωτα Βαπτίσματα.

Οἱ ἄνθρωποι αὗτοι ζῶσι πλησίον τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος, διότι ἡ θρησκεία των τοὺς μετέβαλεν εἰς ἀμφίβια ὄντα, ὑποχρεωμένα νὰ βαπτίζονται ἀενάως εἰς ὁρισμένας καὶ ἐκτάτους περιστάσεις ἐντὸς ρεύματος ποταμοῦ καὶ εἰς οἰανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτός, εἴτε τοῦ θέρους, εἴτε τοῦ χειμῶνος.

Ἀπὸ τὸ πρῶτον βάπτισμα ὅπου γίνεται, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν, ἵνα ἀπο-πλύνῃ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, μέχρι τοῦ γή-ρατος, ὁ Σαββαῖος λαμβάνει τὸσάκις ἀνάγκην νὰ βαπτισθῇ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, ὥστε δύναται νὰ κα-ταταχθῇ μάλλον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὑδροβίων παρὰ τῶν χερσαίων ζώων. Σκοπὸς τῆς εἰς τὴν ἀπέ-ραντον τοῦ Τίγρητος Κολυμβήθραν βαπτιστοῦ εἶνε ἡ ἀπόπλυνσις ἁμαρτιῶν καὶ, κατ' ἀκολουθίαν, ἡ μείωσις τῆς προσδοκωμένης τιμωρίας.

Ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Σαββαῖος ἐρίσας ὕβρισε τὴν σύζυγόν του καὶ μετεμελήθη τὴν νύκτα. Πορευέ-ται τὴν ἰδίαν ὥραν, καί, μὲ ὄλον τὸ πῦχος τῆς νυκτός, βαπτίζεται βυθιζόμενος μέχρις ὁσφύος ἐν-τὸς τοῦ ποταμοῦ μὲ τὰ ἐνδύματά του. Εἰς τὸ αὐτὸ μέσον καταφεύγει καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας τῆς ζωῆς του σοβάρας περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐξαγοράζει. Ἐκτὸς αὐτῶν ἔχουεν καὶ ἄλλας ἀφορμὰς: τὴν ἐπινόδοι, λόγῳ γάμου, ἀπὸ τὴν ἐξήνν χώραν, τὴν βρώσιν κρέατος ζῶου ὅπου ἀπέ-ρριπται Σαββαῖος, τὴν βρώσιν ὁπώρας ἀγορα-σθείσης εἰς τὴν ἀγοράν καὶ μὴ πλυθείσης εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλας τοιαύτας μικροαφορμὰς. Δι' ὅλας αὐτάς εἶνε ἀνάγκη νὰ βυθισθῇ ἐντὸς τοῦ ποτα-μοῦ ὅπως ἀποπλύνῃ τὸ σχετικὸν ἁμάρτημα. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων αὐτῶν βαπτίσεων, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἔχουεν καὶ τὰς κατὰ πᾶσαν Κυ-ριακὴν, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας εορτάς, ὁφειλόμε-

νας τακτικὰς βαπτίσεις εἰς τὰς ὁποίας παρευρί-σκεται καὶ ὁ ἱερεὺς τῶν ὁποίων δογματῶσαι Πα-τρικ. Ἀλλ' ὁ λογαριασμός δὲν τελειώνει ἐδῶ, διότι εἰς τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν προρρηθεισῶν βαπτί-σεων δέον νὰ σημειώσωμεν καὶ ἐκείνας αἰτίνας γεννῶνται ἀπὸ αὐτὰς ταύτας τὰς βαπτιστικὰς τε-λετάς, δηλαδὴ τὰς βαπτίσεις αἱ ὁποῖαι γίνονται πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐνὸς λάθους, ἀπροσεξίας, παρ-λήψεως γενομένης καθ' ὃν χρόνον βαπτίζεται εἰς Σαββαῖος. Ἄν λόγῳ γάμου ὁ βαπτίζων ἱερεὺς παραλείψῃ μιαν εὐχὴν κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου καὶ τὸ ἀντιληφθῇ κατόπιν, εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ ὁλόκληρος ἡ τελετὴ καὶ ὁ βαπτί-σθεις νὰ ὑποστῇ νέαν ψυχρολουσίαν. Τὴν αὐτὴν τύχην θὰ ὑποστῇ καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἐλησμονήσῃ νὰ χαλαρώσῃ τὴν ζώνην κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ γεύματος ὅπου δίδεται μετὰ τὴν τελετὴν μιὰς βαπτίσεως.

Καὶ μέχρι θανάτου.

Τὸ πρῶτον βάπτισμα δίδεται ὡς εἵπομεν κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς παρ' ἡμῖν παρὰ τοῦ ἀναδόχου, τὸ ὄνομα τοῦ νεογεννη-τοῦ. Κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦτην εἰς διάκονος κρα-τεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ βρέφος καὶ εἰσέρχε-ται μετ' αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Ἀμφό-τεροι εἶνε ἐνδεδυμένοι τὰ ἐνδύματά των. Ὁ ἱε-ρεὺς ἀπαγγέλλει διαφόρους εὐχὰς καὶ κατόπιν πληρώνων τὰς παλάμας του ὕδωρ ραντίζει πλου-σίως καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸ βαπτίζομενον, χω-ρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψει τὴν συγχρόνως κατα-βρέχει καὶ τὸν... διάκονον. Συμβαίνει πολλάκις ἀσθενικά τινα βρέφη λόγῳ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος νὰ εὐρεθῶσι νεκρὰ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ διακόνου. Ἡ ἱεροτελεστία τότε σταματᾷ, ἀλλ' ὁ ἱερεὺς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ὕδατος! Δέον νὰ ἀναμείνῃ ἐκεῖ μέχρις ὅτου ἄλλος ἱερεὺς εἰδο-ποιηθεῖς, καίσακευσθῇ ἐκ ζύμης καὶ ψῆση κοῦ-κλαν ἴσων τὸ μέγεθος πρὸς τὸ ἐκπενεῖσαν βρέφος καὶ τὴν κομίσῃ εἰς τὸν ἀναμείνοντα ἱερέα, ὅστις, περσάνας ἐπ' αὐτῆς τὴς κούκλας τὴν τελετὴν καὶ ἐξέρχεται τοῦ ποταμοῦ.

Συμβαίνει κάποτε νὰ λάβῃ ἀπρόοπτον τινα ἀνάγκην εἰς τὸν παρισταμένον ἵνα ἐξέλθῃ τοῦ ποταμοῦ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ, ὁ ἱερεὺς τότε μένει ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρις ὅτου εὐρω-σιν ἄλλον τινὰ Σαββαῖον—συνώνυμον τοῦ ἀνα-χωρήσαντος—παρουσίᾳ τοῦ ὁποίου τελεῖ τὸ μυσ-τήριον καὶ κατόπιν ἐξέρχεται.

Εἶνε πρωτότυποι αἱ ἀντιλήψεις τῶν Σαββαίων ὅσον ἀφορᾷ τὴν γυναικα. Παραδέχονται μετ' ἀπολύτου πεποιθήσεως ὅτι εἰς τὸν δογματικὸν τῆς γυναικὸς ὑπάρχει ἓν νεύρον... διαβολικῆς προελεύσεως καὶ οἱ συνεπὲς ἡ γυνὴ ἔχει ἀπε-ρίοριστον δύναμιν τοῦ πρᾶττειν τὸ κακόν. Εἶνε προσέτι τῆς γνώμης ὅτι αἱ γυναῖκες εἶναι εἶνε ἀρχηγοὶ καὶ περὶ αὐτὰς. Τὸσοῦτον δὲ φοβόσιναι τὴν διαβολικὴν δύναμιν τῆς γυναικός, ὥστε ἐάν συμβῇ νὰ εὐρεθῇ ἕνος τῆς Σαββαῖος πλησίον γυναικὸς διατελούσης ἐν ὄργῃ, ὡς πρᾶξις τοῦ ἔργου θεωρεῖται νὰ κτείσῃ τὰ ὅρα του καὶ νὰ τραπῇ εἰς ἀτακτον φυγὴν, μήπως αἱ ὑπὸ τῆς γυ-ναικὸς ἐκστομίζομεναι ὕβρεις ἢ κατὰρσι ἐπιπέσο-σιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του...

Γάμοι ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ

Ὁ γάμος τῶν Σαββαίων εἶνε νέα εὐκαιρία βα-πτίσεως καὶ μάλιστα διπλῆς. Πρῶτῃ ἡ νύμφη συνοδευομένη ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῆς καὶ δύο ἱε-ρεῶν τὴν προαίαν τῆς Κυριακῆς εἰσέρχεται μετὰ τὸν ποταμὸν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ λαμβάνει τὸ βάπτισμα πρῶτον ἀπὸ τὸν ἑνα καὶ ἀκολουθεῖ τὸν ἄλλον ἱερέα. Τὸ αὐτὸ γίνεται κατόπιν καὶ εἰς τὸν γάμῳ ὃν συνοδεύουσιν οἱ φίλοι του, οἵτινες παρακολουθοῦσι τὴν τελετὴν... ἐντὸς τῶν ὕδατων. Οἱ μελλοντικοὶ ὀδονοῦνται κατόπιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως, ἐκεῖ ἔχει προετοιμα-σθῇ εὐρύχωρος καλὴ ἐκ κλάδων φοινίκας, καὶ ἐκεῖ πρόκειται νὰ γίνῃ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Ἡ καλὴ εἶνε διηρημένη εἰς ἑνὸς παραπετά-σματος εἰς δύο παλάμους. Εἰς τὸν ἑνα τοποθε-τεῖται ἡ νύμφη ὀρθία μὲ τὰ νύκτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ παραπέτασμα καὶ εἰς τὸν ἄλλον ὁ γαμ-βρός, ὅστις, ἔχων ὡσαύτως ἐστραμμένα τὰ νύκτα καὶ ἰσιόμενος παρὰ τὸ παραπέτασμα κινεῖται νὰ ἐγγίξῃ τὴν πλάτην τῆς νύμφης. Εἰς τὸν ἑνα θά-λαμον παρίστανται αἱ γυναῖκες καὶ εἰς τὸν ἄλλον οἱ ἄνδρες. Ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει διαφόρους εὐ-χὰς καὶ τελειώνει ἡ τελετὴ μὲ τρία κυτήματα

τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἄλ-λου. Ὁ γαμβρός ὅμως δὲν ἔχει ἀκόμη τὸ δικαί-ωμα νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν θάλαμον τῆς νύμφης... Προηγείται δειπνον εἰς τὸ ὁποῖον παρασάθηνται παντες ἐκτὸς τῶν νεονύμφων καὶ τῶν ἱερῶν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ δειπνοῦ ὁ ἱερεὺς ἀπαγγέλλει νέας εὐχὰς καὶ κατόπιν συνοδεύει τὸν νυμφίον εἰς τὸν θάλαμον τῆς συζύγου καὶ ἐξέρχεται, ἀφοῦ δόξῃ εἰς αὐτοὺς τὰς πατρικὰς του συμβουλὰς. Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν χαράσουον τελετὴν ὁ πα-τήρ τῆς νύμφης εὐρίσκειται ἔξω τῆς οἰκίας, μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ παραστῇ εἰς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του.

Ἀκλυστοὶ νεκροὶ

Οἱ Σαββαῖοι δὲν πενθοῦσι τὸν θάνατον συγ-γενοῦς ἢ φίλου. Ὁ ἐτοιμοθάνατος βαπτίζεται ἐντὸς μεγάλῃς σκάφης ἂν εἶνε ἀδύνατος ἢ μετα-φορὰ του εἰς τὸν ποταμὸν καὶ κατόπιν νεκρὸς μεταφέρεται εἰς τὸ νεκροταφεῖον πρὸς ἐνταφια-σμὸν, χωρὶς νὰ ἀκουσθῇ λυγρὸς ἢ κραυγὴ λύτης.

Ἐν δάκρυ χυνόμενον διὰ προσφιλεῖ τινα νεκρὸν πιστεύουσιν ὅτι μεταβάλλεται εἰς ἔθιμα ἐμποδίζον τὸν νεκρὸν νὰ βαδίσῃ τὴν πρὸς τὸν Παράδεισον ἀγούσαν. Εἰρηθῶν ἐν παρόδῳ οἱ οἱ Παράδεισος κατοικεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς Σαββαίους. Ἡ γῆρα ἀποθανόντος ἱερέως, δέον νὰ εἶναι ἐξαιρετικὸς χαρίεσσα διὰ τὸ εὐχάριστον γεγονός οἱ ἀπέθανεν ὁ σύζυγός της καὶ εὐρίσκειται εἰς τὸν Παράδεισον. Πρὸς ἐξασφάλισιν θέσεως εἰς τὸν Παράδεισον τῶν Σαββαίων γίνεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀπο-θανόντος ἐν εἰδος Μνημοσύνου ὅπου ἀπατρεῖ ἑπτα-ἡμέρους προσευχὰς καὶ στοιχίζει 25—30 λίρας τὰς ὁποίας ἐνθελαικάνει ὁ ἱερεὺς. Ὁ Παράδεισος των, καθὼς βλέπεται δὲν ἐξαγοράζεται ἀκριβᾶ. Χρειάζεται ὅμως μεγάλη προπαρασκευὴ, καθ' ἣν, ζῶντος ἐπὶ τοῦ Σαββαίου ὑποβάλλεται οὗτος εἰς εἰδικὴν διαίταν ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἀπαρτιζομένην ἀπὸ προσευχῶν, ἐγκάθειξιν εἰς ἐκκλησίαν, ἀπο-χὴν ἀπὸ πάσης βιωτικῆς μερίμνης καὶ ἀπολαύ-σεως ὡς ἀνθρώπου μὴ ἀνίκου πλέον εἰς τὸν κό-σμον τοῦτον. Ἡ γυναικὶ του πλέον δὲν ὀφείλει νὰ τὸν ὑπακούῃ μόνος του πρὸς τὴν ἐξήγησιν τοῦ καθεῖν ἀκόμῃ καὶ ἐν ποτήριον ὕδατος. Καὶ ἂν ἀκόμῃ ἀπολεσθῇ ὁλόκληρος ἡ περιουσία του αὐ-τὸς ὀφείλει νὰ μείνῃ ἀπαθείστος τοῦ Σαββαίου ἐν τῷ οἴκῳ του δὲν ἐνδοσιάζει τὴν σύζυγον του ἢ ὁποία εὐ-ρίσκει πάντοτε ἀφορμὰς παραπόνων. Ὁ ἱερεὺς τότε μεσολαβεῖ νὰ πείθῃ τὴν γυναῖκα νὰ ἐξομει-ωθῇ πρὸς τὸ νέον καθεστὸς!

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ γυνὴ ἐξακολουθεῖ νὰ μισσηται ὁ ἱερεὺς τὴν προσκαλεῖ εἰς τὸν οἶκον του καὶ τὴν φιλοξενεῖ ἐπὶ ἀρχαῖας ἡμέρας μέχρις ὅτου κατενύσῃ τὸν θυμὸν τῆς.

Ἀλλ' ἐάν καὶ πάλιν αὕτη ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνίστασιν τοῦ συζύγου τῆς, τότε ἀποφα-σίζεται τὸ διαζύγιον καὶ ἡ γυνὴ ἐγκαταλείπει διὰ παντός τὴν συζυγικὴν στήλην, αὕτη μὲν ἵνα ἀπο-λαύσῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ προσηλάου αὐτοῦ κόσμου, ὁ δὲ Σαββαῖος τὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

II

Εἰς τὴν πατρίδα τῆς Σαμαρείτιδος

Ἡτο μίᾳ Ἀπριλίτικῃ αὐγῇ τοῦ 1916 ὅταν ἐξε-κινήσαμεν ἐφ' ἀμάξης ἀπὸ τὰ Ἱερουσόλυμα διὰ τὸ Ναμπλῶν τὴν ἀρχαίαν Σίχη, τὴν Ναμπολὶν τὸν Ρομαῖον. Τὸ δεκάκρον ταξίδιον δὲν ἦτο παρὰ μίᾳ συνεχῇ συγκινήσεων θρησκευτικῶν μὲ τὰς ἀναιμνήσεις τῶν ὁποίας καὶ ἔφερε καθεμὶ τοῦ παρουσιαζέσθαι εἰς τὸν ὄρατον μας, ἔγον σέ-αν μὲ τὴν Παλαιὰν ἢ Καινὴν Διαθήκην. Ὁ ὁρμὸς ὁρμὸς ἦτο ἔξ ἁλλου μίᾳ συνεχῇ κινηματογρα-φικῇ ταινίᾳ γραφικωτάτων τοιαύτων ἐπολισμένων μὲ ἐργαζομένους ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἰθαγενεῖς, μὲ καλύ-βας βιβλικὰς, μὲ ἀγγελάδας καὶ πρόβατα, καὶ ποι-μένες, μὲ πρᾶσινα χοιράκια, φλοισβίζοντα νερά, ἐρημικὰ ἐκκλησιάδια. Ἰδοὺ καὶ τὸ θαυμάιον φρεῖς τῆς Σαμαρείτιδος, παρὰ τὸ ὅποῖον ἀνεκαύθη ὁ Διωτιστὴς τοῦ κόσμου καὶ συννημία μετὰ τῆς ἀπαρτάτης ἐκείνης γυναικός, ἀπὸ τὴν ὅσταν καὶ ἐξήγησε νὰ πῇ νερὸ εἰπόν τὸ: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Τὸ ἔργον αὐτὸ φρεῖς τὸ ὁποῖον ἡ Ἁγία Ἐκκλησία εἶχε περιελίξει ἐντὸς θαυμασίας Βασιλικῆς, τὴν ὁποῖαν θρηνοῦν σήμε-ρον τὰ οἰκτρὰ μαρμάρια ἐρείττια τῆς μᾶς ὑπε-

θυμίζει ότι εισερχόμεθα εις την χώραν των Σαμαρειτών, της φυλής εκείνης, η οποία αποσχίσθη από της βασιλείας του Ροβιάμ, διαδόχου του Σολομώντος, από τον 'Ιουδαϊκόν Βασιλείον απετέλεσαν ιδιαίτερον βασίλειον και διεξήγαγε μαχαιρώνας ξενοντοκτονίας πολέμους εναντίον των 'Ιουδαίων τών αναγνωρισμένων Πατριάρχων των κατ' αυτούς άστων και εκκεντρικών Σολομώντα. Οι Σαμαρείται ιδρύσαν ιδιαίτερον ναόν επί του όρους Γαριζίν, όπερ εινε κατ' αυτούς ο άληθής τόπος όπου πρέπει να λατρεύεται ο Κύριος, και όχι η 'Ιερουσαλήμ. Μετ' όλιγον διακρίνομεν τους μινωέδες του Νάμπλους χροσιζόμενους από τας άκτίνας του μεγαλοπρεπώς κλίνοντος προς την δύσιν του φλογερού ήλιου και μετά ήμισιαν ώραν διεσχίζομεν τους στενούς, άψιδωτούς, πετροστρωμένους δρόμους της πόλεως, οι όποιοι, όμοιοι με τους λαβυρινθώδεις της 'Ιερουσαλήμ, υπενθυμίζουν την κατακτητικήν διάβασιν των Ρωμαίων από τα μέρη ταύτα. Συνολικά άθλια με παζάρια άνατολίτικα και μικρομάγαζα εδω κ' εκεί, και η άθλιωτέρα, έκείνη την όποιαν κατοικοῦν οι Σαμαρείται και ο Πατριάρχης των, προς τόν όποιον με φέρει μία ελαφρής περιέργεια, όπως τόν περιηγητήν τόν άδει να μεταβή εις προσκύνημα η ιστορία κάποιου πανσάρχαιου μνημείου. 'Ητο ο τραγικός πατριάρχης μιάς λοχυρής άλλουτε φυλής ο όποιος έξη διά να παραινέη τους όλιγους Σαμαρείτας πού άπέμειναν μετά τόνους και τόνους διωγμούς. Είς ρασοφόρος Πρεσβύτερος έκτελών χρέη αρχιδιάκονου, με όδηγεί από την μικράν αυλήν της Ισογειού ένοικομρόπου κατοικίας του Πατριάρχου εις μίαν αίδουσαν πωγωνικάτα έπιπλαμένην όπου επί παλαιού άγχιούρου άνακλινόντου σταυροποδητή καθήμενος με άνέμενον ο σεβασμιώτατος Κοχέν, ο 'Αρχιεπίσκοπος, ο Γενάρχης των Σαμαρειτών, συμπαθέστατος παγωνοφόρος γέρον με εύφρεστάτον βλέμμα, έχαν περιτυλιγμένην την κεφαλήν με μαδρον μεταξόντων σοφικών και φέρον περιβολήν όμοιαν με έκείνην των έβραίων κληρικών. Χαιρετίζον με με καλονάγκησαν μεϊδιάμα μοι έξέφρασε την χαράν του, διότι έβλεπε ένα ξένον κατόπιν της λόγης του πολέμου, άπομονώσεως της πόλεως Νάμπλους και της στερήσεως συνεπώς τόνων ευφροπαίων και άμερικανών έπισκεπτών, προθυμοποιούμενον άλλως τε να έχονται και άρωγοι εις τόν πωγών του ταπεινόν. Καί ο σεβασμιος γέρον, ως να ήθελε να ικανοποίηση την περιεργείαν μου, άλλα και διότι εύρισκε την ευκαιρίαν να άνακουφισή διηγούμενος τα κατ' αυτόν, και τόν άτυχές ποιμνίον του, εις ξένον γνωρίζοντα την άραβικήν, με έκράτησε επί ολόκληρον ώραν πλησίον του, παρακαλώντας με εν τέλει να γίνω η ήχώ των θρήνων του διά την τραγικήν έξόντασιν του γένους των Σαμαρειτών, άν 'συνέβαινε να εύρεθώ έξω του τουρκικού εδάφους.

— Βλέπω, τέχνον μου, μοι είπε, με έξωγραφισμένην την όδόν εις τόν πελιδνόν πρόσωπόν του, ότι ο τρομερός αυτός πόλεμος έξεργάγη διά να σβύσθ από την έπιφάνειαν της γης ήμεις τους Σαμαρείτας, διά τους όποιους η Τουρκική Κυβέρνησις έδειξε την μεγαλυτέραν άστροφίαν, η μάλλον έπεδίωξε την έξόντασίν μας, εν φ' είμεθα πάντοτε οι νομοταγέστεροι υπήκοοι της. Είπε τρώντι άειοθρήνητος η συμπεριφορά των άρχών, διότι εις τόν αιώνα μας αφήνει να έκλειψη τελείως μία όλιγομελής πλέον άλλα βιβλική φυλή, η όποια διεσώθη διά μέσον περιπετειών τόνων αιώνων, άφ' ου άκόμη και δι' άγρια θηρία, λέοντας η έλέφαντας, λαμβάνεται πρόνοια και θεσπίζονται άσπύκτοι διατάξεις άπαγορεύουσιν τόν φόνον των εις τας χώρας εκείνας όπου άρχίζουν ταῦτα να σπανίζουν.

Φυλή εκ 40 ανθρώπων.

Είπε άληθές, συνέχισε ο σεβασμιώτατος Κοχέν, ότι οι Σαμαρείται, οι όποιοι άλλοτε απέτελουν ισχυρόν βασίλειον με πολεμικότητας στρατιάς διακριθείσας εις τους σκληρούς κατά των Βαβυλωνίων, 'Ιουδαίων και 'Ελλήνων άγώνας, δεκατισθέντες, έμείνανεν σήμεραν μόνον περί τούς 40 άνθρωποι προσωριόμεινοι και αυτοί ούν τήν χρόνν να έκλείψωμεν μέχρις ενός, λόγω του έλαχίστου αριθμού των γυναικών μας εν συγκρίσει προς τους άνδρας—10 γυναίκες εναντι 30 άνδρών άλλ' η εκμηδένισις αυτή έπρεπε να γίνη άβίαστη και φυσική ως έργον της θείας Προνοίας και όχι των ανθρώπων. Εγώ τουλάχιστον είχον τας έλπίδας μου εις τόν Πανάγαθον, ότι και την τελευταίαν στιγμήν θα έκαμεν τόν θαύμα του και θα έπολλαπλασίαζε τόν γένος' μας, όπερ έβουλόσθη διά την πίστιν των πατέρων του.

Στενόνες... γυναίκων. Άρραβώνες έμβρύων.

— Και πώς, σεβασμιώτατε, δεν έξηγήσατε ξένος γυναίκας, όταν έσημειώθη η άνύσθησις αυτών ως προς τους άνδρας σας, ίνα σώσετε την κατάστασιν; ήρώτησα.

— Θά ήτο εύχης έργον, μοι άπήντησε, άν ήδυνάμεθα να τόν παράξωμεν, άλλα δυστυχώς η θρησκεία μας άπαγορεύει άσπύκτως την έπιμι-

ξίαν με άλλα έθνη πλην του Ισραηλιτικού, τόν όποιον όμως μας άποστρέφεται και μας μισεί και σήμεραν όπως και επί της εποχής του 'Ιησού Χριστού, καθ' ήν δεν άσυνεχρώντο 'Ιουδαίοι Σαμαρείταις. Φαντασθήτε ότι πρό τινος καιρού νεαρός Σαμαρείτης μου μεταβάρ εις 'Ιερουσόλυμα δι' υποθέσεις του, συνέλαβε να γνωρίση και έμπνεύση σφοδρόν έρωτα εις τινά 'Εβραίαν με την όποιαν κατέφυγεν εις Νάμπλους και παρουσιάσθη εις μέ ενά ελλογιστά μου μετ' αυτής γάμου του. 'Αλλ' η έξέγερσις του Ισραηλιτικού στοιχείου ήτο τοιαύτη, ώστε ο άρχιεπίσκοπος των 'Ιερουσόλυμων έπισκεφθείς τόν Δεσμάλ Πασά, (τότε άρχηγόν του 4ου Στρατ. Σώματος δρώντος κατά της Αίγυπτου) έξήγησε ότι μεγαλυτέραν προσβολήν και χειροτέραν ύβριν δεν ήδύνάτο να πάθη ο 'Εβραϊσμός, και έπέστηρε την προσοχήν του επί τών σοβαρώτατων συνεπειών του είδυλλίου, άν δεν άπεσπάτο άμέσως η μελλόνυμφος 'Εβραία από τούς... άγκάλας του Σαμαρείτου. Τούτο και έγινε και η άνύμφευτος νύμφη άπεχωρίσθη με δάκρυα από τόν έκλεκτόν της καρδιάς της—έξθρον της φυλής της—και παρεδόθη υπό τών συγγενών της προς φύλαξιν εις τόν χαρμόνιο του όργιζόντος της εν Παλαιστίνη Δεσμάλ Πασά.

Είπε τοιοῦτος ο άγών μεταξύ των άρρέων προς έξασφάλισιν ουζώνων Σαμαρείτιδος, ώστε αν συμβή γυνή τις να μείνη έγκυος και με την προϋπόθεσιν ότι τόν έμβρυόν θα εινε θήλυ, τίθεται κλήρος μεταξύ ύποψηφίων γαμβρών, και, όστις έπιτύχη πωτός, έχει τόν δικαίωμα να νυμφεύη την μελλονγενήσαν—όταν θα φθάση αυτή εις ήλικίαν 11—12 ετών. Φαντασθήτε την άπογοήτευσιν του τυχερού ύποψηφίου, όταν τόν νεογέννητον εινε άρρεν...

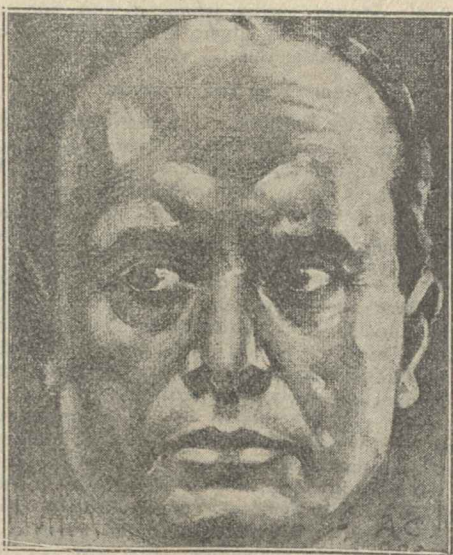
Εν σπηρίον σχεδίου.

Η έκρηξις του μεγάλου πολέμου και ο άποκλεισμός του Νάμπλους και των εν αυτώ Σαμαρειτών από τόν έξω κόσμον, ήμψιδσε την πραγματικοποίησιν ενός σωτηρίου σχεδίου, όπερ θα έσωζε τους Σαμαρείτας και τόν όποιον άνελαβε να πραγματοποιήση η πρακτική διάνοια ενός έκαιομυριούχου και άλτροκτιστού 'Αμερικανού συγινηθέντος από την άπειλή της έκλείψεως των Σαμαρειτών.

Θά ήγόραζε άπέραντον τοιφλίχιον εις τόν περίε του Νάμπλους, τόν όποιον θα περιετοιχίσει και θα άποκαθίστα εις αυτό δλους τους Σαμαρείτας, χορηγών συγχρόνως εις αυτούς τα μέσα προς καλλιέργειαν της γης, ιδρύων σχολείων, και πρό παντός προμηθεύων εκ του έξωτερικού έβραϊκάς γυναικας, πλείονας της μιάς δι' έκαστον Σαμαρείτην, ίνα ούτω ώθήσθον τόν πολλαπλασιασμόν των. Θά διαργάζονταν δηλαδή εν είδος μορμονικής πολιτείας, με την όποιαν θα έσώζετο άσφαλώς τόν άτυχές γένος των Σαμαρειτών.

Αλλ' ο Τούρκος...

Και ένφ τοιαύτη έξόχως άνθρωπιστική πρόθεσις έξεδηλώθη από ένα μακρινόν ξένον, αϊ τουρκικά άρχαί όχι μόνον ήδιαφώρησαν και δεν έβοήθησαν έστω και διά έξουδ άρτου ήμεις τους Σαμαρείτας τούς στερηθέντας παντός πόρου, λόγω του άποκλεισμού και άφηναν πολλές οικογενείας να πεθάνωσι τόν άγωνιώδεστερον της πείνης θάνατον, άλλα και έστρατολόγησαν δλους τούς άνδρας, εις τρόπον ώστε να μή μείνουν εις Νάμπλους είμη 4—5 γέροντες και αυτοί έτοιμοθάνατοι.

Προσωπογραφία του 'Ιταλού Δικτάτορος υπό του 'Ιταλού ζωγράφου Άλμπέρτο Καρραφίνι.

Οι Σαμαρείται έστάλησαν πεζοί εις τόν βάθρον των έρήμων της Άραβίας, ίνα έργασθώσιν εις τόν καταρμένα έργατικά τάγματα και φαντάσθητε πλέον ποία μαύρη τύχη τους άναμένει. Τούτο-τρόπος με την έπακολούθησάν έντοτε άφανταστον πείναν εν Συρία και Παλαιστίνη, τόν έργον της όποίας συνεπλήρωσαν ο έξανθηματικός τύφος και άλλα επιδημια οι επίχρησαντες Σαμαρείται εινε ζήτημα άν μετρώται σήμεραν εις τόν δάκτυλα της μιάς χειρός.

Ο καυμός του Γενάρου.

Και ένθυμώμαι την λύπην του αγαθού γέροντος μάτρυτος, όστις έθλίβετο κατάκαρδα και διά τόν επικείμενον τέλος του, όχι διότι ήγάπα την ζωήν του, άλλα διότι θα έλθουτένο τόν μόνον κειμήλιον τόν διασώθεν από γενεάς εις γενεάν, τόν έπι χιλιετηρίδας διαφυλαχθέν άνεκτιμητόν κυλινδρικόν χειρόγραφον επί μεμβράνης ιερών βιβλίων της Πεντατεύχου, χρονονοούμενον από της εποχής του 'Αδάμ, τόν όποιον εινε και τόν μόνον ιερών βιβλίον, πού παραδέχεται η Σαμαρειτική θρησκεία, άπορρίπτουσα την παράδοσιν των 'Εβραίων. Τόν πανόραχον αυτόν χειρόγραφον ιερών σκεῦος της φυλής όπερ μοι έξεδίπλωσε με βαθύτατην ευλαβείαν ο προσκομιστής άρχιδιάκονος, έπρεπε να λάβη την ίδίαν με τους Σαμαρείτας τύχη—έν φ' πρό του πολέμου παρουσιάσθη η ευκαιρία να διασωθή ζητηθέν ν' άγορασθή από τόν Μουσείον του Λονδίνου αντί 2 χιλ. λιρών, άλλα την προσφοράν έκείνην είχαν άπορρίψει παμψηφεί οι Σαμαρίται.

'Αλλ' ο άνευ σκάφους κυβερνήτης έθλίβετο και δι' άλλον λόγον: διότι διά κατεπονείζετο και αυτός και δεν θα έπρόφθανε να περνώσθ την πρό πολλού άρξαμένην ύπ' αυτού συγγραφή ενός πολυτόμου, ως μοι έλεγε, νέου συγγράμματος του, εις τας σελίδας του όποιου θα κατάρθωνε ν' άποδείξη πλέον, δι' έπιχειρημάτων άκαταγωνιστών την οίκτραν πλάνην των 'Εβραίων, τόν άδικον του κατά των Σαμαρειτών προαιωνίου μίσους των και την άπύλτον ορθότητα των θρησκευτικών άπόψεων των Σαμαρειτών, ως προς τόν μέρος όπου πρέπει να λατρεύεται ο 'Υψιστος, τόν όποιον δεν εινε και δεν πρέπει να εινε άλλο από τόν όρος Γαριζίν.—και ένφ έλεγε ταῦτα έσυρε τόν παραπέτασμα τόν πλησίον του παραθίχον και μοι έδειξε τόν διαγραφόμενον άντίκρυ εις τόν γαλανόν δριζόντα περιλάλητον βουνόν, επί τόν όποιον διεκρίνετο ο λευκάς ναύσσος των Σαμαρειτών.

Όλιγον χρόνον άργήσαντες μετά την συνάντησιν μου έκείνην κατά την όποιαν ο Σεβασμιώτατος Κοχέν μοι έπρόσφερε εις άνάμνησιν την φωτογραφίαν του, έπιληροφορούμην εν άμυσσώ της Συρίας, ότι ο Πατριάρχης των Σαμαρειτών άπέθανεν τόν εκ πείνης μαρτυρικόν θάνατον εις την αυλήν του κατεργασμένου ναού επί τού Γαριζίν, ως ήρωικός πολεμάρχης όστις δεν παραδίδεται άλλα πύπτει τελευταίος εις τας επάλξεις θρυλικού φρουρίου.

Και όμως ο πολιτισμός ιδρύει νοσοκομεία και άστυα διά τούς σκύλλους και τούς πιθήκους και καταγίνεται ν' άνακαλύψη και περισώσθ άνθρωπίνας μουμίας, τεθαμμένας πρό χιλιάδων έτών!...

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Είπα τόν πόνο της καρδιάς μου
στό δάσος πέρα 'κει
και στέναξε' τόπα στη βρύσι,
σιγόκλαψε κι' αυτή.

Τόν ελπα στο πουλί που ψάλλει,
σώπασε θλιβερά
στό λαμπερό τ' άστέρη τόπα,
μου γνέφει από ψηλά.

Στό λούλουδο που 'νε κρυμμένο
στη γλή που πατώ,
σε' άλλο του φράχτη, σάν διαβαίνω,
που βλέπω πεταχτό.

Τά δυο λουλούδια σάν δυο φίλοι
πονετικοί, μαζί,
τά μύρα των άμείσως χύσαν,
βοτάνι στην πληγή.

Όλόκληρη, για 'δές, η φύσις
μ' έμένα συμπονεί
τ' άγέρι στα φτερά του πέρνει
τό δάκρυ μου ταχύ.

Πές μου, εσύ, δεν θά μ' άκούσης;
για σέ, πονώ βαρειά.

Καρδιά δεν έχεις να μου δώσεις
σύ, μια παρηγοριά;

Μεταφρασας ΣΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΛΛΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ, Ο ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ (ΕΛ-ΓΚΡΕΚΟ)

Ο 'Ιησούς και η Μαρία.

Σύνθεσις συγκινητικής τρυφερότητος. 'Η Αγία Μητηρ έγκαρτερούσα βλέπει εις την χείρα του Θείου Υιού της τα στίγματα της Σταυρώσεως. 'Η εικών εῦρεσκειται εις τόν Άγιον Βικέντιον του Τολέδου.

Η Κρήτη μετά την άλωσιν της Κωνσταντινουπόλεως και την διάλυσιν του Βυζαντινού κράτους έγινε τόν καταφύγιον της Βυζαντινής και ελληνικής τέχνης. Η Βενετία, η γαληνοτάτη Δημοκρατία, παρέχειν άσφαλές και έλευθερον στήνιμα εις τόν σκορπίζόμενον έθνος. Πολλοί από τούς άνθρώπους των γραμμάτων και τεχνών κατέφυγον εις την 'Ιταλίαν όπου και πρό της διαδροής ακόμη, πρόδρομοι τούτων, ίδίως εις τόν Β. Α. της Ιταλικής χερσονήσου, έξήσκησαν εύεργετικήν άγύπνισιν εις την Ιταλικήν τέχνην.

Είς την Κρήτην έγεννήθη σχολή άγιογραφίας, τόνων ιδιούτων, ώστε ο συγγραφεύς της 'Ερμηνείας των ζωγράφων, ο Διονύσιος ο εκ Φουρνό (1458), διδάσκει «πως να δουλεύς Κρητικά».

Αντιπρόσωποι της Κρητικής σχολής διεκρίθησαν πολλοί εις την 'Ιταλίαν, ιδίως εις την Βενετίαν, όπου πολυπληθής και πλούσια Βυζαντινή άποικία έξήσκηε βιοτεχνίαν και τέχνας, όπως την Άγιογραφίαν, την ύελοεργίαν, την Μωσαϊκήν τέχνην, την άγιοεργαστικήν και άλλας μικροτεχνίας.

Εκτός των έγκατεστημένων τούτων 'Ελλήνων εις την 'Ιταλίαν πλείστοι μετέβαιναν, ιδίως εις Βενετίαν διά να σπουδάσουν τέχνας και επιστήμας' και άλλοτε έμεινον εκεί, άλλοτε έπέστρεφον εις την Κρήτην η την 'Ελλάδα, τιτλοῦχοι και υπάλληλοι της Βενετικής Δημοκρατίας η άπλοι άσσοι.

Εκ των 'Ελλήνων τούτων της Κρήτης ήτο και ο Δομενίκος Θεοτοκόπουλος. Διά την καταγωγήν του γνωρίζομεν μόνον ότι ήτο Κρής και υπεργήφανος υπέγραφεν έλληνικά τόν όνομα του και την καταγωγήν του εις τα έργα του: Δομενίκος Θεοτοκόπουλος Κρής μ' έποίη. Δυστυχώς δεν γνω-

Δομενίκος Θεοτοκόπουλος (Αυτοπροσωπογραφία)

ρίζομεν τίποτε άλλο από την παιδικήν του ζωήν. Ούτε ποία η οικογένειά του, ούτε ακριβώς πότε έγεννήθη, ούτε ακόμη άν έφυγε μικρός η μεστός, ζωγράφος η μαθητής.

Και βεβαίως άν γίνη έρευνα εις τόν κρητικόν άρχαιοφυλάχιον, τόν σωζόμενον εις την Μαρκιανήν βιβλιοθήκην της Βενετίας, κάτι θα εύρεθώ. Δεν γνωρίζω άν ο κ. Σπ. Θεοτόκης, ο Κερκυραίος άρχαιοδότης, εις τόν όποιον τόν ύπουργείον των Έσωτερικών άνέθεσε την άναδιάρκην των άρχαίων τούτων εύρε τίποτε σχετικόν. Εγώ δοκιμάσας κάποτε, κατά την εις Βενετίαν διαμονήν μου να άναζητήσω, δεν ύπήρξα εύτυχής, έλλείψει χρόνου. Έξ άλλου η έν 'Ενετία ύπηρεσία της ελληνικής παροικίας, έξεταλισθείσα δυστυχώς, έηλωτύπως κρατεί μυστικά τόν άρχεά της, ώστε ούτε από εκεί κατάρθωσα να μάθω τίποτε διά τόν Θεοτοκόπουλον. Όπως δήποτε γνωρίζομεν από περισοθεισαν έπιστολήν του 'Ιουλίου Κλόβιο, του Κροάτου καλλιτέχου, γραφείσαν κατά τόν 1570, προς τόν Καρδινάλιον Φαρνέζε, ότι κατά την εποχήν έκείνην ο Θεοτοκόπουλος ήτο ήδη ζωγράφος, μαθητής του Τισσανό, ήτο παρεπίδημος εις την Ρώμην όπου διέμενε και ο Κλόβιο, και είχεν ήδη γνωρίσει την έπιτυχίαν. Ο Κλόβιο, συνιστών εις τόν Καρδινάλιον Φαρνέζε τόν Θεοτοκόπουλον, «τόν νεόν Κρητικόν, μαθητήν του Τισσανό, καλόν ζωγράφον», έγραφε: «Μεταξύ άλλων έξωγράφουσε και την προσωπογραφίαν μου

Η ανάληψις της Παρθένου.

'Η Άμερική κατέχει τόν μεγαλοπρεπή αυτόν πίνακα του Θεοτοκόπουλου εις την πινακοθήκην του Σικάγου. 'Η ένθεσις των κινήσεων, ή ψυχολογία των προσώπων, ή άριστία του χρώματος καθιστούν τόν έργον αυτό επάμειλλον προς την περιφημον Ανάληψιν του Τισσανό.

την όποιαν όλοι οι ζωγράφοι της Ρώμης έθαύμασαν». Διά τόν Θεοτοκόπουλον έζητει από τόν Καρδινάλιον να διατάξη τόν οίκονόμον του μενάρου του, της διασημν βίλλα Φαρνέζε, να τοῦ παραχωρήσθ ένα δωμάτιον δι' όλίγον καιρόν, μέχρις ου τελεωποιηθή εις την ζωγραφίαν.

Η προσωπογραφία αυτή του Κλόβιο σώζεται εις τόν μουσείον της Νεαπόλεως και εινε άληθινόν άριστούργημα καί δικαίως την έθαύμασαν όλοι οι ζωγράφοι της Ρώμης.

Τώρα γίνεται έρευνα μεγαλυτέρα διά τόν έργον του Θεοτοκόπουλου, άνευρισκόνται δε πολλά της νεανικής του ήλικίας, με την επίδρασιν του Τισσανό. Τα έργα ταῦτα άπεδίδοντο εις τόν Πάπα τόν πρεσβύτερον και τόν Βισσάνο, διότι έπιησίαζον πολύ την τεχνουργίαν των. Έκτοτε γίνονται τόν τόν Θεοτοκόπουλον, φαίνεται όμως ότι έδρασαν άρχεά, και μία έρευνα λεπτολόγος θα άνεκάλυπτε έργα του Θεοτοκόπουλου, άποδιδόμενα εις άλλους ζωγράφους. Τόν παραινύμιον του Γκρέκο θα έλαβεν εις την 'Ιταλίαν, διότι όταν μετέβη εις την 'Ισπανίαν ήτο ήδη γνωστός

Η Αγία Οικογένεια.

'Η Παρθένος έχει την μορφήν της μονακίρης κόρης του Γκρέκο όπως συνήθιζεν ο έλληνας ζωγράφος να παριστάνε τήν Παρθένον.

ως Γκρέκο, και Γκρέκο παρέμεινε, με την 'Ιταλικήν λέξιν, ένφ αν έλάμβανε εκεί τόν παρωνύμιον, θα έλέγετο έλ Γκρίεχο, όπως ο καταλάνος ζωγράφος και ποιητής, άλλα ελληνικής καταγωγής, Πέδρο Σεραφεϊμ έπωνομάζετο λό Γκρέχ.

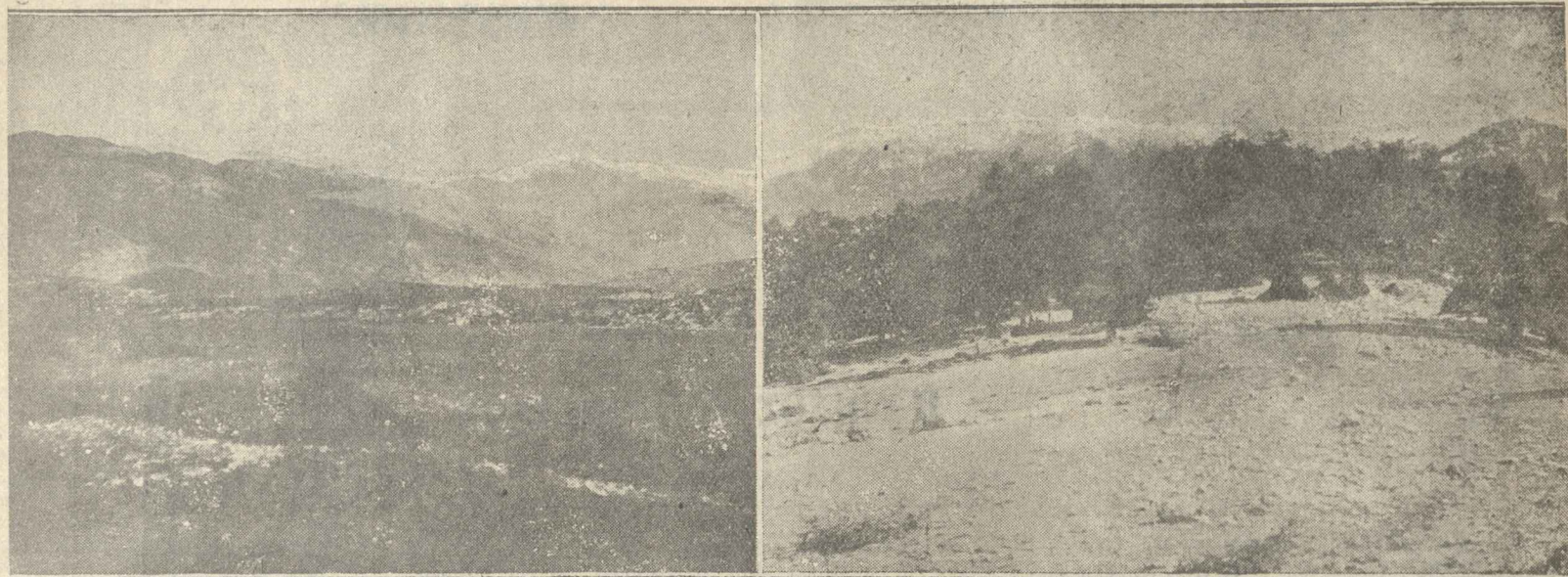
Δεν γνωρίζομεν έπίσης, άν ο Θεοτοκόπουλος μετέβη εις την 'Ισπανίαν έξ' ιδίας πρωτοβουλίας, η κληθείς από τόν Φίλιππον τόν ΙΙ, όστις έκάλει φλαμανδούς και ιταλούς ζωγράφους διά να κοσμήσουν τās έκκλησίας του και τὰ στυγά παλάτια του, τα όποια μετέχουν φυλακής και μοναστηρίου. 'Ισως ήκολούθησε τόν Κλόβιο, ο όποιος ήτο και έκείνος καλλιτέχνης, και ιδιαιτέρως, μικρογράφος, ο δε Φίλιππος είχεν ήδη βίβλια έξωγραφισμένα και μικρογραφίας του Κλόβιο. Ο Θεοτοκόπουλος έξέλεξεν ως κατοικίαν του τόν Τολέδο την άρχαίαν πρωτεύουσάν της Καστίλλιας την έδραν του φιλέλφους Φίλιππου του ΙΙ.

Από της πρώτης εμφανισσεως του, ο ξένος ζωγράφος κατέκτησε την Ισπανικήν έκτίμησιν. Παρά τας άντιρρήσεις δοκισόφων τεχνοκρατών, παρά τας δογματικές παραβάσεις της θρησκείας, άγίας και φανατικής, ύπηρετουμένης από την φοβερήν ιεράν έξέτασιν, παρά την αντιπάθειαν την όποσαν είχεν ως φαίνεται διά τόν Γκρέκο ο Φίλιππος, ώστε να άπορρίψη πίνακα του Γκρέκο,

Η ταφή του κόμμετος Οργάν.

Έργον της μεγαλειώδους συνθέσεως ίσως του έξωχωτέρου έργου του έλληνος ζωγράφου. 'Η σύνθεσις αυτή εῦρεσκειται εις την έκκλησίαν του 'Αγίου Θωμά του Τολέδου. Τά πλῆθος των προσώπων, η κίνησις και η διάταξις εν γένει, τού πίνακος οῖδουν την δύναμιν εις τόν Θεοτοκόπουλον να δείξη τόν έργον τον άπέαντα τόν περιφημον πίνακος του Μυστικού Αίματος του Ντα Βιντσι.

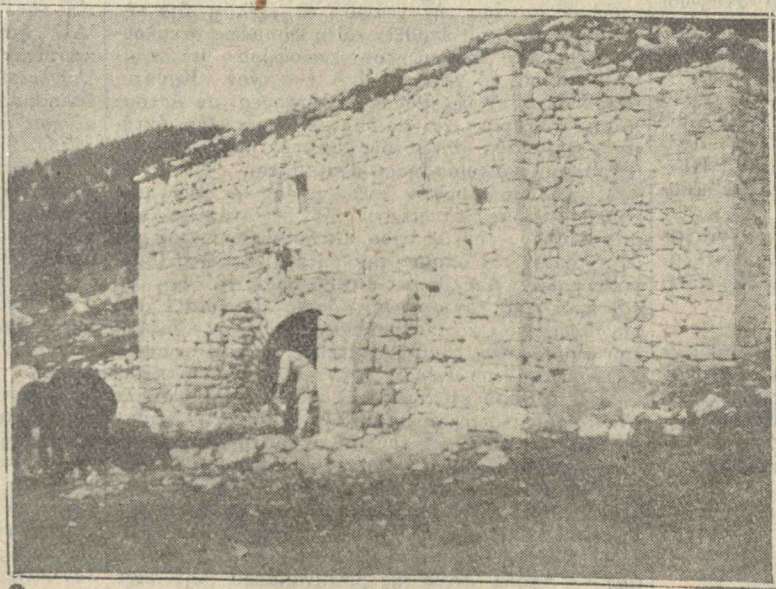
Ο Παρνασσός χιονισμένος, και η Μανροβούνα, αριστερά.

ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΥ

ΑΝΑ ΤΗΝ ΒΟΙΩΤΙΑΝ

Ανοδος εις τὸν Δυτικὸν Ἑλικῶνα.—Ἡ Λάκκα Μπαμπούνη.—Τὸ ἱερὸν φρέαρ τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Ἀναλήψεως.—Τὸ ἐξαίσιον ὁροπέδιον τοῦ Σταυροῦ.—Ἡ ὑψηλότερα κορυφή τοῦ Ἑλικῶνος, Σκόλιο.—Εἰς τοὺς τόπους τῆς ἀρχαίας λατρείας τῶν Μουσῶν.—Χιονισμένα ὄρεα καὶ τοπία.

Μαγευτικωτάτη εἶνε ἡ ἀνάβασις πρὸς τὸν Ἑλικῶνα, τὴν Παλαιοβούνα, ἐκ τῆς μονῆς τῆς Δομβροῦς τοῦ οἴου Σεραφεῖμ. Ἀκολουθεῖ τις ἐκ ταύτης, εὐρισκομένης εἰς ὕψος 619 μέτρων, βορειοδυτικὴν ἡμιονικὴν ὁδὸν ἐπὶ πονηροφύτου πλαγιάς, καλουμένης Λαγοῦμες. Βορείως τοῦ ἐκεῖ τῶν ἐξαίσιον ὁροπέδιον, ὕψους 1570 μέτρων. Καθ' ὅσον ἀνηφορίζει παρουσιάζεται τούτῳ ὑπεροχώτερον εἰς τὸν τεράστιον κῶνόν του. Κορηνοὶ γυμνοὶ ἐπὶ πλαγιῶν του καὶ πολλοῦ μεγάλα, πυκνὰ τὰ ἐλατοδάση του. Μακρὰ, ἐπιμήκεις ταινίαι λευκῶν ἱερῶν, ἐρχομένων ἐκ τοῦ βάρους τοῦ κορινθιακοῦ, εἰσπνὸν μὲ μεγάλην ταχύτητα ἐπ' αὐτοῦ, ἀνέβαινον πρὸς τὴν κορυφὴν του καὶ εἵπειτα ἐγάνοντο εἰς τὸν ὑψηλὸν οὐρανόν. Πότε τὸ ἀπέκρινον ἐξ ὀλοκλήρου καὶ πότε τὸ ἀπεκάλυπτον ἀποτόμως, παρέχοντα μαγευτικώτερας ἀποψεις του. Μετὰ τὴν περιοχὴν Λαγοῦμες φθάνομεν εἰς τὴν θέσιν Φράμες, μετ' ὀλίγον δὲ βαδίζομεν εἰς βραχώδες ἐπίπεδον, ὅπου συναντῶμεν τοὺς πρώτους κέδρους καὶ τὰ πρώτα ἔλατα. Βαθυμδὸν καθίστανται τὰ ἔλατα ἀπὸ μικρότερα, ἀδρότερα, ὑψηλότερα, μεγαλοπρεπέστερα. Εὐρισκόμεθα κατόπιν πρὸς δεινότερου ἀνηφοροῦ. Ἡ περὶ τὴν ὁδὸν καλεῖται ἐκεῖ Σκόλια. Αἰφνης διανοίγεται ἐνώπιόν μας μία ἀπὸ τὰς θελικωτέρας ὁροκοιλιάδας τοῦ Ἑλικῶνος, ἡ Λάκκα Μπαμπούνη. Βαθεῖα καὶ ἐπιμήκης εἶνε, μὲ μαλακὸν γῆμα, τὸ ὅποιον καλύπτεται ὑπὸ παχείας δροσερᾶς γλῆος. Πρὸς δυσίας τῆς τοῦ Τσίβερει εἰς μίαν τὸν ὁραιότερον ἀπόψεόν του, ἀνατολικῶς δὲ ἡ καμπυλωτὴ κορυφὴ Κασίση, ἀνήκουσα εἰς τὴν Παλαιοβούνα. Αὕτη μάλιστα ὑψοῦται 150 μέτρα ἐκ τῆς Λάκκας Μπαμπούνης. Τὰ ἔλατα ταύτης γύρω, καθὼς καὶ ἄλλῃ ἡ κοιλὰς ἦσαν χιονισμένα. Ἐκτὸς τῶν ἐλάτων φθύνει εἰς τὴν ὁροκοιλιάδα πολλὰ ἀγριοκλαδεῖα, ἀγριοκορομηλέα, οὐκ δὲ ὀλίγοι ποῖνοι. Τὸ θέρος ἐκεῖ τὸ μέρος πολλὰ μανδριά ποιμνίων, ἐνεκα τοῦ ὕδατος τοῦ φρέατος, εἰς τὸ ὅποιον ποτίζονται ἐπίσης τὸν χειμῶνα οἱ βόσκοντες ἱπποὶ εἰς τὸ ὄρος. Τὸ φρέαρ μὲ μέγαλον κοίτην ἐξ ἐλάτης ἔχει ἱερὸν χαρακτῆρα, εὐρισκόμενον ὑπὸ θόλου τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ ἐκεῖ ἐρημοκλήσιου τῆς Ἀναλήψεως, ἀνήκοντος εἰς τὴν μονὴν τῆς Δομβροῦς, ἐκ τῆς ὁποίας ὁρατὰ εἶνε ἡ ἀπόστασις εἰς τὸ Μπαμπούνη. Κατὰ τὴν παράδοσιν δταν οἱ ποταμοὶ χοροφύλακες, οἵτινες εἶχον συλλαβεῖ τὸν οἶον Σεραφεῖμ διήρχοντο ἐκ τοῦ μέρους, τὸν ἐκτύπησαν, διότι ἐθύμωσαν διψάσαντες. Τότε ὁ δαίμων ἐτίμησε τὸ ἔδαφος διὰ τῆς γάβδου του καὶ ἀνέβλυσεν ὕδωρ, ὅπερ ἐσχημάτισε φρέαρ. Ἀβάρθες εἶνε τοῦτο καὶ τὸν νερόν του ἄριστον, ἐνθυμίζον ἀρκετὰ καὶ εἰς τὸν ἀπορροῦνόν τρόπον τῆς ἀναβλήσεως του τοῦ Κροῦ Πηγαδίου τοῦ ἀνατολικοῦ Ἑλικῶνος, ἥτοι τῆς Ἰπποκρήνης, ἣν περιέγραψα. Τὸ Μπαμπούνη καὶ ἡ ἀνωθεν τοποθεσία Σταυ-

Τὸ ἐκκλησιδίου τῆς Ἀναλήψεως καὶ τὸ ἱερὸν φρέαρ.

Ἀπομνηστικὴ τῆς χιονισμένης Παλαιοβούνας.

τὴν πρώτην πορείαν. Κυρίως τρεῖς εἶνε αἱ κορυφαὶ τῆς Παλαιοβούνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα φθάνει τὰ 1749 μέτρα, κειμένη ἀνατολικῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ χωρίου Κούκουρα. Αὕτη ἔχει τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου. Λέγεται «Σκόλιο». Ἰσως ἐκ τοῦ σκολῶς τῆς Παλαιοβούνας. Κατερχόμενοι τούτου πάλιν πρὸς τὸ Μπαμπούνη θὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἀνάβασιν πρὸς τὸν Σταυρόν, σπανίως ὁρατὸν διὰ τοῦ ὕψους 1150 μέτρων, ἀπὸ τοῦ εἰκοσι λεπτὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως. Μόλις ἀνηφορίζομεν ἐπ' ὀλίγον, βορείως, βλέπομεν δρόμον, πρὸς ἀνατολὰς. Οὗτος κατευθύνεται πρὸς τὸ χωρίον Χώστια. Ὁ πρὸς τὸν Σταυρόν ἀνηφορίζει πάντοτε πρὸς βορρᾶν διὰ μέσου πανυψηλῶν ἐλάτων, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τοὺς μακροὺς ἀναπεταμένους κλάδους τῶν μεγάλων σταλακτῆων χιόνος σπινθηροβολοῦντας εἰς τὸν λαμπρὸν χειμερινὸν ἥλιον. Πυκνὴ ἦτο ἡ χιὼν εἰς τὸ μικρὸν ὁροπέδιον τοῦ διασπλῶν Σταυροῦ, ὁπότεν ἔχει τις ἐν αὐτῷ τὰ ἀληρομύνητα πανοράματα τῆς ὁρεινῆς Βοιωτίας. Τεράστια ἐλατοδάση περιβάλλουν τὸ εἰς τὸ μέσον γυμνὸν διάσελον. Μεγαλοπρεπὲς ἡ θεὰ πρὸς τὸν κορινθιακὸν καὶ τὰ πελοποννησιακὰ ὄρη. Πρὸς βορρᾶν χιονοσκεπὲς ἦτο τὸ κατάφυτον ὄρος Μεγάλῃ Λούτῃ τοῦ Κυριακίου, ἐνθ' ὅπου ἀνατολῶς διεγάρφτο εἰς μεγαλειώδη μακαριότητα ἡ ὁροσειρὰ τῆς Παλαιοβούνας, κατάλευκος. Ἐνόμιζε κανεῖς, διὰ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖθεν θὰ ἦτο τέσσαρα, πέντε τέσσαρα, ἀλλὰ ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς, ἥτις καὶ ἀπεκρύπτετο, ἀπέχει ἐκ τοῦ Σταυροῦ περὶ τὰς δυομῆρας ὥρας. Βραχώδες τὸ ἔδαφος ἐκ τεραστίων ὀρθοστάτων κορυφῶν ἀρκετὰ τὸν ἀναβάτην, πυκνὰ δὲ εἶνε τὰ ἔλατα κατὰ

τὴν πρώτην πορείαν. Κυρίως τρεῖς εἶνε αἱ κορυφαὶ τῆς Παλαιοβούνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα φθάνει τὰ 1749 μέτρα, κειμένη ἀνατολικῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ χωρίου Κούκουρα. Αὕτη ἔχει τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου. Λέγεται «Σκόλιο». Ἰσως ἐκ τοῦ σκολῶς τῆς Παλαιοβούνας. Κατερχόμενοι τούτου πάλιν πρὸς τὸ Μπαμπούνη θὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἀνάβασιν πρὸς τὸν Σταυρόν, σπανίως ὁρατὸν διὰ τοῦ ὕψους 1150 μέτρων, ἀπὸ τοῦ εἰκοσι λεπτὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως. Μόλις ἀνηφορίζομεν ἐπ' ὀλίγον, βορείως, βλέπομεν δρόμον, πρὸς ἀνατολὰς. Οὗτος κατευθύνεται πρὸς τὸ χωρίον Χώστια. Ὁ πρὸς τὸν Σταυρόν ἀνηφορίζει πάντοτε πρὸς βορρᾶν διὰ μέσου πανυψηλῶν ἐλάτων, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τοὺς μακροὺς ἀναπεταμένους κλάδους τῶν μεγάλων σταλακτῆων χιόνος σπινθηροβολοῦντας εἰς τὸν λαμπρὸν χειμερινὸν ἥλιον. Πυκνὴ ἦτο ἡ χιὼν εἰς τὸ μικρὸν ὁροπέδιον τοῦ διασπλῶν Σταυροῦ, ὁπότεν ἔχει τις ἐν αὐτῷ τὰ ἀληρομύνητα πανοράματα τῆς ὁρεινῆς Βοιωτίας. Τεράστια ἐλατοδάση περιβάλλουν τὸ εἰς τὸ μέσον γυμνὸν διάσελον. Μεγαλοπρεπὲς ἡ θεὰ πρὸς τὸν κορινθιακὸν καὶ τὰ πελοποννησιακὰ ὄρη. Πρὸς βορρᾶν χιονοσκεπὲς ἦτο τὸ κατάφυτον ὄρος Μεγάλῃ Λούτῃ τοῦ Κυριακίου, ἐνθ' ὅπου ἀνατολῶς διεγάρφτο εἰς μεγαλειώδη μακαριότητα ἡ ὁροσειρὰ τῆς Παλαιοβούνας, κατάλευκος. Ἐνόμιζε κανεῖς, διὰ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖθεν θὰ ἦτο τέσσαρα, πέντε τέσσαρα, ἀλλὰ ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς, ἥτις καὶ ἀπεκρύπτετο, ἀπέχει ἐκ τοῦ Σταυροῦ περὶ τὰς δυομῆρας ὥρας. Βραχώδες τὸ ἔδαφος ἐκ τεραστίων ὀρθοστάτων κορυφῶν ἀρκετὰ τὸν ἀναβάτην, πυκνὰ δὲ εἶνε τὰ ἔλατα κατὰ

τὴν πρώτην πορείαν. Κυρίως τρεῖς εἶνε αἱ κορυφαὶ τῆς Παλαιοβούνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα φθάνει τὰ 1749 μέτρα, κειμένη ἀνατολικῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ χωρίου Κούκουρα. Αὕτη ἔχει τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου. Λέγεται «Σκόλιο». Ἰσως ἐκ τοῦ σκολῶς τῆς Παλαιοβούνας. Κατερχόμενοι τούτου πάλιν πρὸς τὸ Μπαμπούνη θὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἀνάβασιν πρὸς τὸν Σταυρόν, σπανίως ὁρατὸν διὰ τοῦ ὕψους 1150 μέτρων, ἀπὸ τοῦ εἰκοσι λεπτὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως. Μόλις ἀνηφορίζομεν ἐπ' ὀλίγον, βορείως, βλέπομεν δρόμον, πρὸς ἀνατολὰς. Οὗτος κατευθύνεται πρὸς τὸ χωρίον Χώστια. Ὁ πρὸς τὸν Σταυρόν ἀνηφορίζει πάντοτε πρὸς βορρᾶν διὰ μέσου πανυψηλῶν ἐλάτων, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τοὺς μακροὺς ἀναπεταμένους κλάδους τῶν μεγάλων σταλακτῆων χιόνος σπινθηροβολοῦντας εἰς τὸν λαμπρὸν χειμερινὸν ἥλιον. Πυκνὴ ἦτο ἡ χιὼν εἰς τὸ μικρὸν ὁροπέδιον τοῦ διασπλῶν Σταυροῦ, ὁπότεν ἔχει τις ἐν αὐτῷ τὰ ἀληρομύνητα πανοράματα τῆς ὁρεινῆς Βοιωτίας. Τεράστια ἐλατοδάση περιβάλλουν τὸ εἰς τὸ μέσον γυμνὸν διάσελον. Μεγαλοπρεπὲς ἡ θεὰ πρὸς τὸν κορινθιακὸν καὶ τὰ πελοποννησιακὰ ὄρη. Πρὸς βορρᾶν χιονοσκεπὲς ἦτο τὸ κατάφυτον ὄρος Μεγάλῃ Λούτῃ τοῦ Κυριακίου, ἐνθ' ὅπου ἀνατολῶς διεγάρφτο εἰς μεγαλειώδη μακαριότητα ἡ ὁροσειρὰ τῆς Παλαιοβούνας, κατάλευκος. Ἐνόμιζε κανεῖς, διὰ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖθεν θὰ ἦτο τέσσαρα, πέντε τέσσαρα, ἀλλὰ ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς, ἥτις καὶ ἀπεκρύπτετο, ἀπέχει ἐκ τοῦ Σταυροῦ περὶ τὰς δυομῆρας ὥρας. Βραχώδες τὸ ἔδαφος ἐκ τεραστίων ὀρθοστάτων κορυφῶν ἀρκετὰ τὸν ἀναβάτην, πυκνὰ δὲ εἶνε τὰ ἔλατα κατὰ

τὴν πρώτην πορείαν. Κυρίως τρεῖς εἶνε αἱ κορυφαὶ τῆς Παλαιοβούνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα φθάνει τὰ 1749 μέτρα, κειμένη ἀνατολικῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ χωρίου Κούκουρα. Αὕτη ἔχει τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου. Λέγεται «Σκόλιο». Ἰσως ἐκ τοῦ σκολῶς τῆς Παλαιοβούνας. Κατερχόμενοι τούτου πάλιν πρὸς τὸ Μπαμπούνη θὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἀνάβασιν πρὸς τὸν Σταυρόν, σπανίως ὁρατὸν διὰ τοῦ ὕψους 1150 μέτρων, ἀπὸ τοῦ εἰκοσι λεπτὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναλήψεως. Μόλις ἀνηφορίζομεν ἐπ' ὀλίγον, βορείως, βλέπομεν δρόμον, πρὸς ἀνατολὰς. Οὗτος κατευθύνεται πρὸς τὸ χωρίον Χώστια. Ὁ πρὸς τὸν Σταυρόν ἀνηφορίζει πάντοτε πρὸς βορρᾶν διὰ μέσου πανυψηλῶν ἐλάτων, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τοὺς μακροὺς ἀναπεταμένους κλάδους τῶν μεγάλων σταλακτῆων χιόνος σπινθηροβολοῦντας εἰς τὸν λαμπρὸν χειμερινὸν ἥλιον. Πυκνὴ ἦτο ἡ χιὼν εἰς τὸ μικρὸν ὁροπέδιον τοῦ διασπλῶν Σταυροῦ, ὁπότεν ἔχει τις ἐν αὐτῷ τὰ ἀληρομύνητα πανοράματα τῆς ὁρεινῆς Βοιωτίας. Τεράστια ἐλατοδάση περιβάλλουν τὸ εἰς τὸ μέσον γυμνὸν διάσελον. Μεγαλοπρεπὲς ἡ θεὰ πρὸς τὸν κορινθιακὸν καὶ τὰ πελοποννησιακὰ ὄρη. Πρὸς βορρᾶν χιονοσκεπὲς ἦτο τὸ κατάφυτον ὄρος Μεγάλῃ Λούτῃ τοῦ Κυριακίου, ἐνθ' ὅπου ἀνατολῶς διεγάρφτο εἰς μεγαλειώδη μακαριότητα ἡ ὁροσειρὰ τῆς Παλαιοβούνας, κατάλευκος. Ἐνόμιζε κανεῖς, διὰ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖθεν θὰ ἦτο τέσσαρα, πέντε τέσσαρα, ἀλλὰ ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς, ἥτις καὶ ἀπεκρύπτετο, ἀπέχει ἐκ τοῦ Σταυροῦ περὶ τὰς δυομῆρας ὥρας. Βραχώδες τὸ ἔδαφος ἐκ τεραστίων ὀρθοστάτων κορυφῶν ἀρκετὰ τὸν ἀναβάτην, πυκνὰ δὲ εἶνε τὰ ἔλατα κατὰ

Η ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΙΑ

Ἡ κυρία Μίνα ἦταν μὴ πρώτης τάξεως γυναῖκα, ἀλλὰ εἶχε τὴν φρικτὴν μαγία—ἀνὰ τὰς ἐπιστὰς—να τὴν πῇ καὶ σήμερον φρικτὴ—να δέλῃ νὰ παντρεῖται τοὺς ἀγάμους.

Ἐκαμὶ εὐτυχισμένους τοὺς ἀγάμους εἰκοσι ἑξήκους ἴσα μὲ σήμερον, λέει πάντα μὲ θαυμασμὸν γὰρ τὸν αὐτὸν τῆς. Καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς γάμους αὐτοὺς δὲν ἐπῆγε ἀσχημα. Ἐγὼ δὲν ἀπατώμαι ποτέ.

Ἡ κυρία Μίνα εἶχεν ἔλθει νὰ κατοικήσῃ στὰς Ἀθήνας πρὸς τὸς τεσσάρων πέντε ἐτῶν καὶ νοίκιασε στὰ Πατήσια μὴ ὁρατὰ βίλλα μὲ ἀπέραντο κήπον. Εἶχε μάλιστα ἀπολυτῆ ἀπὸ τὸ στράτο, δταν μὴν ἡμέρα ὁ πατέρας μου μοῦ λέει:

—Ἡ κυρία Μίνα ἐνδιαφέρεται πολὺ γὰρ σέ. Ἔρεται εἰς εἶνα ὁ σοβαρὸς καὶ φρόνιμος παιδί καὶ θὰ θέλῃ νὰ σὲ παντρεύῃ.

Εἶχε ἤδη καὶ ἄλλοτε ἀκούσει γὰρ τὴν «τρελλὰ» πρὸς παρὰ τοὺς ἐξισοφάστῃ αὐτὴ κυρία.

—Εἶπε πολὺ ἀξιαγάπητῃ ἡ κυρία Μίνα, ἀπῆλθῃς, ἀλλὰ θὰ κάνῃ καλά νὰ μ' ἀφίρῃς στὴν ἡσυχία μου. Εἶμαι μάλιστα εἰκοσιεξὶ χρόνων καὶ δὲν ὑπάρχει καμμία βία... Καὶ ὕστερα ποῖς ξέρεται τί εἶδους «δεῖγμα» νὰ μοῦ προσεῖχῃ.

Διότι ἡ κυρία Μίνα ἔκανε μόνῃ τῆς τοὺς μικροὺς «συνδυασμούς» τῆς:

Ἡ Νίτσα π. χ. θὰ ἦταν καλὴ γὰρ τὸν Πέτρο. Ὁ Γιάννης θὰ ἦταν ὁ ἰδεώδης σύζυγος γὰρ τὴν Κατίνα. Καὶ ἔπρεπε ἡ δουλειὰ «νὰ πηγαῖν πάντα καλά», ἀδιάφορον ἂν ἡ Κατίνα φαινόταν καταληλθέστερη γὰρ τὸν Πέτρο καὶ ἡ Νίτσα γὰρ τὸ Γιάννη. Τὸ γεγονός δὲμος ἦταν δὲ αὐτοὶ οἱ συνδυασμοὶ πετυχαναν πάντα μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν καὶ οἱ τὰ ξυμμόρια ἦσαν πάντα εὐτυχισμένα.

—Μὴ παραφέρεσαι ἐκ τῶν προτέρων μοῦ ἀπῆλθῃς ὁ πατέρας μου. Ἡ κυρία Μίνα σοὺ προσορίζει μὴ θάνατος οὐδὲν: τὴ βαπτιστικίαν τῆς.

Ἡ βαπτιστικίαν τῆς κυρίας Μίνας! Ἐγὼ δὲν τὴν ἐγνώριζα καθόλου. Δὲν ἤξερα δὲ ἐπρόκειτο νὰ εἴδῃ ἀπὸ τὴν ἐπαρχία γὰρ νὰ περάσῃ ἕνα μῆνα κοντὰ στὴ νουὰ τῆς:

—Καὶ πότε θὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ τὴν συναντήσῃ; Ρώτησα μὲ περιέργεια.

—Φθάνει στὰς Ἀθήνας τὴν Πέμπτη καὶ ἡ κυρία Μίνα σὲ περιμένει τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς... Λοιπὸν μορῶν νὰ τῆς πῶ δὲ δεχέσαι;

—Τὴν προσκληθῇ, νὰ τὴν βαπτιστικίαν... αὐτὸ εἶνε ἄλλο ζήτημα. Πρέπει πρῶτα νὰ τὴν ἴδῃ.

Τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου ἐρωτοῦσα ἀκόμη τὸν αὐτὸν μοῦ ἂν θὰ πῇναί μοι τῆς κυρίας Μίνας, τὸ δὲ πρῶτ' ἡ Κυριακῆς μοῦ κατέβηκεν στὸ κεφάλι μὴ παρὰ τὴν ἰδέαν. Πῆγα στὸν φίλον μου τὸν Νίκο, καὶ, ἀφοῦ τοῦ ἐξήγησα τὰ καθέκαστα:

—Θέλεις νὰ μοῦ κάμῃς τὴ χάρι: νὰ μὲ συνοδεύσῃς σ' αὐτὴ τὴ βίβλια; τοῦ εἶπα. Καὶ οὐκ ἔγωγε μόνον αὐτὸ πρῶτα νὰ ἀλλάξωμεν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ κυρία Μίνα δὲν μὰς εἶδε παρὰ μὴ φορὰ πρὸς ἑαυτὴν. Ἐτοίμ' ἔτσι δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ μὰς ἀναγνωρίσῃ. Γίνε λοιπὸν σὺ Ἀνδρέας καὶ ἐγὼ Νίκος. Ἐτοίμ' ἔτσι δὲν μπορέσω νὰ τὴν ἐξετάσω μὲ περισσότερην ἀνέσιν αὐτὴν τὴ βαπτιστικίαν.

Ὁ Νίκος ἦταν καλὸ παιδί καὶ δέχθηκε γὰρ νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ.

Μόλις πῆκαμε στὸ σαλὸν ὅπως νὰ καίγῃ μὲ μεγάλῃ σοβαρότητι τὸ ὄρολ του:

—Σὰς ὑποβάλλω τὰ σέβη μου, κυρία, εἶπε χαίρετῶν. Ὁ φίλος μου ὁ Νίκος Γεωργίου φέγγει αὐριο γὰρ ταξίδι καὶ ἔλθῃ νὰ σὰς χαίρεται.

Ἐγὼ προχωροῦσα μὲ σεβασμὸν.

Τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς στιγμὴν ἀνοίξε μὴ πόρτα καὶ ἐμπήκαν δυὸ κορίτσια:

—Ἡ βαπτιστικίαν μου δεσποινὶς Μάρθα καὶ ἡ φίλῃ τῆς δεσποινὶς Ἰωάννα.

Καὶ μὰς ἐδύστησεν ἀμοιβαίως.

Ἀμέσως ἀρχισα νὰ ἐξετάζω τὴ βαπτιστικίαν. Ἦταν μελαγχροὺς, μᾶλλον κοντὴ καὶ φοροῦσε ἕνα πράσινον φόρεμα. Τοῦναντίον ἡ Ἰωάννα μοῦ ἔκαμε περισσότερην ἐντύπωσιν. Αὕτῃ εἶχε μαλλιά ὀλόξαντα, δέρμα κατάλευκον καὶ ἦσαν πολὺ χαριτωμένη.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ κυρία Μίνα ἐκάλεσε κοντὰ τῆς τὸ φίλον μου καὶ τὴν βαπτιστικίαν τῆς καὶ ἀρχισα νὰ τὸν ἐποβάλλω σὲ χίλιες δυὸ ἐρωτήσεις.

—Ὁ κύριος Ἀνδρέας εἶνε ἕνας πρῶτης τάξεως καὶ ἐγγράμματος νέος, ἐξηγουῖται στὴ βαπτιστικίαν τῆς. Ὁ κύριος Ἀνδρέας ἔχει μωροστὰ τοῦ ἐνα θαυμασίου μέλλον...

Καὶ ὁ κατημένος ὁ Νίκος, κατακόχ-

—Ἡ ἀληθινὴ βαπτιστικίαν ἦταν τὸ ἰδεώδες μου.

κινος ἀπὸ τὴ συγκίνησιν καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ, ἀπαντοῖσε στερεοῦντος:

—Ὁ κύριος, εἰσθε πολὺ εὐγενεῖς!

Καὶ κάποιον-κάποιον μωροῦνι καὶ ἀπὸ ἕνα λαθρατὸ βλέμμα, σὰν νὰ μούλεγε: «τί μοῦκαμε χρυσιανέ μου!».

Βλέποντας δὲν ἡσυχολοῦντο μὲ μὰς, ἐστράφηκα πρὸς τὴν Ἰωάννα καὶ ἀνοίξαμε μὴ συζητήσῃ. Ἐντὸς ὀλίγου ἤξερα ὅλα τὰ κατ' αὐτὴν: τί διασκεδάσεις προτιμοῦσε, τί βιβλία τῆς ἀρσσαν περισσότερον, ὅτι ἦταν εἰκοσιδύο ἐτῶν, δὲ ἀγαποῦσε τὸ αὐτοκίνητο καὶ τὸ τένις, καὶ δὲ ἡσυχολοῖτο μὲ τὴν ὑδατογραφίαν. Καὶ ὅσο περισσότερον περνοῦσεν ἡ ὥρα, τόσο περισσότερον ἡμουν μαγεμένος μὴ τῆς.

Ὁ καιρὸς ἦταν θαυμασῶς. Ἐξ ἑνὸς ὁρατοῦ οὐρανοῦ ἕνα ἐλαφρὸν ἀεράκι ἐκινούσε οὐδικὰ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων τοῦ κήπου.

Ἐκτίτατα πρὸς τὸ παρὰ τοῦ μὲ τέτοιο βλέμμα ἐπιθυμίας, ὥστε ἡ βαπτιστικίαν κατάλαβε τὴ σκέψιν μου καὶ εἶπε:

—Νουνά, δὲν βγαίνουμε λιγὰς στὸ περιόρι:

Ὁ Νίκος, εὐτυχῶς διότι εὐρισκε μὴ εὐκαιρία νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς ἐνοχλητικῆς ἐρωτήσεως ἐπλεοδόησε καὶ αὐτός:

—Ἄ, δὲν ἐξέρτεται ὁ ὁρατοῦς ποῦ εἶνε ὁ κήπος μου, εἶπε ἡ κυρία Μίνα. Μάρθα, θέλεις νὰ συνοδεύσῃς τοὺς κυρίους;

Σὲ λίγο οἱ τέσσαρές μας εἴμαστε κάτω ἀπὸ τὰ ὁρατὰ πεῖκα. Ἀφῆσα τὴ βαπτιστικίαν νὰ προχωρήσῃ μὲ τὸ φίλον μου καὶ ἔμεινα μὲ τὴν χαριτωμένην συντροφίαν μου.

—Ποῦ νὰ πῇνα; εἶπε ξαφνικὰ ἡ Ἰωάννα. Τί γόηγορα ποῦ περπατᾶμε.

—Ὁ, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ τοὺς ἀκολουθῇσμε, ἀπῆλθῃς ἐνθυνοσάμενος ἀπὸ τὴν ἀνέλιπτον εὐκαιρίαν ποῦ μοῦ παρουσιαζόταν. Δείχνοντας δὲ ἕνα μικρὸ πᾶγκο:

—Θὰ μποροῦσαμε νὰ καθίσωμε, προσέθεσα.

Μὴ ἀνιστῆ ἰδέαν ἀρχισα νὰ κατατρέχῃ. Μετανοοῦσα γὰρ τὴν κομψοῦ ποῦ εἶπα. Σὲ τί δύσχεστη θέσι βραβία τὸν αὐτὸν μου καὶ τὸ φίλον μου! Ἐπρεπε νὰ ἀποκαλύψω τὴν ἀλήθειαν! Ἡ κυρία Μίνα δὲν θὰ ἐδεχόταν βέβαια τὸ πρᾶγμα μὲ εὐχαρίστησιν, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἡμουν ἡναγκασμένος νὰ πῶ στὸ σπῆτι μου δὲ «ἡ βαπτιστικίαν» δὲν μοῦ ἀρέσει καθόλου.

Ἡ γειτονισσὰ μου ἀντελήφθη τὴ στενοχωρία

μου καὶ μὲ ῥώτης γὰρ τὸ περίφροντι ὕψος μου.

—Υποσχεθῆτε μοι δὲ θὰ εἰσθε ἐγέμυθος, δεσποινίς, εἶπα μὲ ἀπορροιστικότητι. Εἶνε ἀνάγκη νὰ σὰς κάμω μὴ μεγάλῃ ἐκμυστήρην.

ΕΡΩΣ ΕΤΡΟΥΣΚΩΝ

Τὰ τριττία ἔφαλλον ὅλα μαζί, τὸν ὕμνον τοὺς εἰς τὸν θεὸν τὸν ἥλιο, ὅταν ὁ ταξειδιώτης στάθηκε κοντὰ εἰς τὸ Βολτοῦρον. Ἐργίξεν τὴν χλαμύδα του, καὶ τὴν μακρὰν ῥάβδον του, ποῦ ἦταν ἀπὸ ἀγριελῆν καὶ ἀφῆκε κάτω τὴν κοκκάλινον φλογέρα του.

Ἐρχότανε πεζὸς ἀπὸ τὰς Συρακούσας, βαδίζοντας ἀπὸ πόλιν σὲ πόλιν, ἀπὸ χωριὸν σὲ χωριὸν καὶ ἀπὸ χάνι σὲ χάνι, γιὰ νὰ πᾶν εἰς τὴν Ρώμην. Ἦτο νέος, ζωηρός, μὲ ὀρατὰ μαῦρα μαλλιά. Ἡ ψυχὴ του εἶχε γεμίσει ἀπὸ τὴν λεπτὴν φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἡ σκληρὴ τύχη, ποῦ χάλασε τὸ πατρικὸν του, τὸν ἔκαμε νὰ ζῇ ἀπὸ τὴν τέχνην του.

Ἡ μεγάλη κούρασίς του, δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ θαυμάσῃ τὴν ὠραιότητα τῆς περιαιτῶν τοποθεσίας. Εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πατρὸς του Ἀρχιμήδους, ἄλλοτε, ὁ κόσμος ἤρχετο μὲ σεβασμό, τὸ χρῆμα ἦτο ἄφθονον, συνδαιτημονίων πλήθος παρεκάθητο, σκλάβων στρατὸς ὁλόκληρος ὑπηρετεῖ, ὀρχιστρίδες, σοφοὶ καὶ ὅ,τι ἐκλεκτόν, ὅ,τι ὠραῖον ἐλάμπρυνον τὴν τράπεζαν. Ἀλλὰ τώρα, ἡ θάλασσα ἔφαγεν ὅλα τὰ πλούτη, ὁ Ἀρχιμήδης ἀνοίξε τίς φλέβες του, καὶ ὁ υἱὸς του ἀπέμεινε πτωχὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

Δὲν ὑπῆρχε πλέον καμμία εὐχαρίστησις γι' αὐτόν, καὶ κέρδιζε τὸ ψωμί του, ὑπείκων εἰς τὰ γούστα τῶν διαφόρων ἀνοήτων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔπαιζε τὴν φλογέραν του...

Ὅσο πλησίαζε στὴν Ρώμην, οἱ ἄνθρωποι ἦσαν πλέον ἐγωῖσταί, ἡ φιλοξενία ἐγίνετο σπανιωτέρα : — Ἐρμῆ, σκληρὸ θεῖ, ἀναστένανε, δὲν θὰ μὲ βοηθήσῃς :

Ἐδάκρυσεν. Πίκρα ἐξεχειλίσεν τὴν ψυχὴν του. Θυμήθηκε τὴν παλῆάν του ζωὴ. εἶδε τὴν νέαν του κατάστασιν, ἔσπασε σὲ λυγμὸν καὶ κλαίωντας ἔγειρεν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἀπεκοιμήθη...

Ὅταν ξύπνησε ἦταν ἡμέρα, ἡ φύσις ἐγελοῦσε, τὰ ρυάκια ἔτρεχον, τὰ ἀργυρὰ φύλλα τῶν λευκῶν ἄρχισαν τὴν σιγανὴν τοὺς φυλαρία. Πέρα, μέσα ἀπὸ τῆς ἐλῆς καὶ τὰ ἀμπέλια, ἕνας φοῦρος ἀνοίγει τὸ κόκκινόν του στόμα.

Ἡ Βεῖλα ἦταν ὀνομαστὴ εἰς τὸν Τάραντα, εἰς τὴν Καπὸν, εἰς τὴν Πομπηίαν, ἕως τὰς Συρακούσας καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, γιὰ τὰ ὀρατὰ τῆς βάξας, τὰ λεπτὰ, τὰ καλλιτεχνικῶς ζωγραφισμένα.

Πῆρε τὴν φλογέραν του καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ τὸν πόνον τῆς σιγῆς νεότητος. Αἰφνης ἕνας θροῦς ἠκούσθη πλησίον του καὶ μιά φωνή, σὰν ἡχος ὕδατος μέσα εἰς κρύσταλλον τοῦ ἔλεγεν :

— Ὁ Φοῖβος καὶ ἡ Σελήνη νὰ προστατεύσουν σὲ καὶ νὰ σὲ ὁδηγοῦν, ξέγε, εἰς τὸ καλόν. Ἐστράφη, καὶ εἶδε, ὡς ἀγριόροδον ἐπὶ βάτου, μίαν νέαν, μὲ σῶμα ἀγάλματος, μὲ εὐμορφίαν θαμβώνουσαν, μὲ λευκὴν ἐνδυμασίαν, ποῦ ἐθώπευε τὸ καλλίγραμμον σῶμά της.

— Τὰ λόγια σου μὲ κάνουν εὐτυχῆ, νεαρά κόρη, τῆς ἀπήντησεν, αἱ εὐχαὶ σου μοῦ δίδουν δύναμιν καὶ ἐλπίδα. Τεῦ λοιποῦ ὁ δρόμος θὰ μοῦ εἶνε ὀλιγώτερον κουραστικὸς καὶ τὸ μέλλον πλέον φωτεινόν.

— Πόθεν ἔρχεσθε ; — Ἀπὸ τὰς Συρακούσας. Ὁ πατὴρ μου εἶχε πλοῖα καὶ ἔκαμνεν τὸ ἐμπόριον τοῦ λαδιοῦ, τοῦ αἶτου καὶ τῶν οἰνῶν. Ἡ ἄβυσσος τῆς θαλάσσης τὰ κατέπιεν ὅλα... Πηγαῖνον εἰς τὴν Ρώμην ζητῶν τύχην Ὑποφέρω πολὺ διότι δὲν ἤμουν μαθημένος εἰς τοὺς κόπους τῆς ζωῆς.

Ἐκείνη τοῦ ἀπεκρίθη : — Εἰμαι ἡ Τέχβα, ἡ κόρη τοῦ Ταρῶ, τοῦ ἀρχιερέως τοῦ Βεῖλα, ἡς τὰ βάξας ζητοῦνται ἀπὸ παντοῦ. Ὁ κόσμος ἐδῶ εἶνε φιλόξενος. Ἐὰν θέλῃς ν' ἀναπαυθῇς ὀλίγον προχώρησε εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ ὁποία εἶνε ὀπισθεν τοῦ Πύργου τῶν Προγόνων. Μὲ τὸ καλὸν σου παρουσιαστικὸν καὶ τοὺς εὐγενεῖς σου τρόπους, θὰ κατακτήσῃς τὸν πατέρα μου, τὸν Ταρῶ.

Καὶ ἐξηφανίσθη, πετώσα ὡς πεταλοῦδα ἐπάνω εἰς τὴν πρασινάδα.

Ὁ Διονύσης ἐπροχώρησε. Νὰ ἡ οἰκία κατάσκεπος ἀπὸ κληματαριῆς καὶ ἐλαίας ἐκατονταχρόνους. Εἰς τὴν θύραν τὸ ἀγαλμα τοῦ παλαιοῦ θεοῦ τῶν Ἑτρούσκων, ὁ ὁποῖος εἶχε διδάξει τὴν χρῆσιν τοῦ ἀργύλλου. Δύο βρύσες ἔτρεχον ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν. Κάτω ἀπὸ πλατεῖαν γαλαρίαν νέοι καὶ νέες εἰργάζοντο καλλιτεχνοῦσαι τὰ ὀνομαστὰ βάξας. Ἐνας ὑψηλὸς γέρον, μὲ λευκὰ μαλλιά, ἐπέβλεπεν ἐπὶ τῆς ἐργασίας. Ἡ φωνὴ του ἦτο βαρεῖα αἱ χειρονομίαι του ἦσαν νευρικαί, μία λάμψις ἐνεφύλασε μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ θέλησις ἦσαν ζωγραφισμένα εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του. Ἡ μεγάλη του ἡλικία δὲν ἔγειρε τὸ σῶμά του.

Ὁ Διονύσης ἐστάθη ντροπαλός, καὶ μὲ τὴν φλογέραν του, ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὸν ὕμνον τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ τῶν θαλασσῶν, τοῦ Ποσειδῶνος. Εἰς τὸ ἀκουσμα, ὁ γέρον ἐστάθη καὶ ἤκουε μὲ προσοχὴν. Ὅταν καὶ ἡ τελευταία νότα τοῦ ὕμνου ἐσβύσεν εἰς τὸν κυανῶν ἄερα, εἶπε :

— Διὰ τὸ ὄνομα τῶν Θεῶν, ξέγε μου, μοῦ ἐνθυμίζεις τοὺς σκονισμένους δρόμους τῆς Ἀττικῆς, καὶ τίς φωτεινὰς ἐσπέρας τῆς Ἀγορᾶς. Εἶπέ μου, πόθεν ἔρχεσαι καὶ ποῖος ὁ διδάσκαλός σου ;

— Ὀνομάζομαι Διονύσης καὶ εἰμαι Συρακούσιος.

Καὶ διηγῆθη τὴν ζωὴν του :

— Διδασκάλους εἶχα πολλοὺς καὶ ὀνομαστούς... Μεταβαίνο εἰς Ρώμην ὅπου ἡ ζωὴ εἶνε εὐρεία.

— Εὐρεία ἄλλ' ὄχι γλυκεῖα, ἀπήντησεν ὁ γέρον.

— Ἀρχισε νὰ τοῦ ὁμιλῇ ἑλληνιστί.

— Θὰ ἐγνώρισες εἰς τὰς Συρακούσας, τοῦ εἶπε, σοφοὺς καὶ καλλιτέχνας.

— Ὅλοι ἐσύχναζον εἰς τὸ σπῆτι μας.

— Σὲ παρακαλῶ, Διονύση, νὰ μείνης λίγο μαζί μας. Τὸ σπῆτι μου εἶνε ἀνοικτό, γιὰ ὅσους ἔχουν μέσα τοὺς κατὰ τὸ θεῖον. Εἰμαι ὁ Ταρῶ καὶ κατὰγομαι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ραζιναίους, τοὺς ὁποῖους ἡ τύχη ἐθυσίασεν εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρώμης. Οἱ πρόγονοί μου ἦσαν πολεμισταί. Περιγῆθη ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐγνώρισα τοὺς καλυτέρους γλύπτας εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τὰς λευκὰς Ἀθήνας, ἔχω μέσα μου κατὰ τὴν θείαν φλόγα τῶν Ἑλλήνων.

Μετ' ὀλίγον διητυνῆσαν πρὸς τὴν οἰκίαν :

— Νὰ ἐτοιμάσετε θερμὸν ὕδωρ καὶ τὸ λουτρόν, διέταξεν ὁ Ταρῶ.

Ὁ Διονύσης διὰ πρώτην φοράν, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποῦ ἔμεινεν εἰς τοὺς δρόμους, ἐδέχθη θερμὸ λουτρὸν καὶ ἀνεπαύθη εἰς ἀνάκλιτρον.

Τὸ γεῦμα.

Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι διεξήχθη δὲ τοῦτο μὲ ὁμιλίαν καὶ παράπονα κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς τυραννίας.

Ὁ Ταρῶ παρουσίασε τὴν κόρην του, ἡ ὁποία ἐτραγουδῆσε τὸ παλαιὸν τραγοῦδι τῶν Ἑτρούσκων :

Ἡ κόκκινη δύσις σου, Ρώμη, εἶνε τὸ αἶμα τῶν λαῶν...

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ταρῶ, εἶπεν εἰς τὸν Διονύσην.

— Αὐτό, εἶνε τὸ πατροπαράδοτον τραγοῦδι τῆς Φυλῆς μας. Οἱ Ἑτροῦσκοι ἐσβύσαν καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἐλησιμονήθησαν...

Μία βαθεῖα λύπη, τὸν ἡμπόδιζε νὰ προχωρήσῃ. Ἐπειτα ὁμως ἀνωρθώθη μὲ τὸ τάσι εἰς τὰ χέρια καὶ μέγας μεγαλωστί :

(Ἀκολουθεῖ)

"Η ΒΡΥΣΙ"

Μέσα σὴν ἐρημὴ σπηλιά, σὴς θάλασσας τὴν ἀκρὴ, μερόν κ'τα σταλιά, σταλιά, τρέχει νερό σὰν δάκρυ. Δένδρον, ποτὴν, χορτάρι, ἐκεῖ δὲν ἔχει νὰ ποτίσῃ καὶ τρέχει, τρέχει μυστικὴ καὶ δὲν στερεῖ ἡ βρύσι.

Μοιάζ' ἡ καρδιά μου τῇ σπηλιά, κρυφὴ βουσουλά ἔχει καὶ σὰν νερό σταλιά, σταλιά, γλυκεῖα ἡ ἀγάπη τρέχει. Κανείς, κανείς, δὲν πᾶει ἐκεῖ ἀγάπη δὲν γυρεύει, τρέχ' ἡ ἀγάπη μυστικὴ, τρέχει καὶ δὲν στερεῖ!

ΜΑΛΛΙΑ...ΣΙΔΕΡΕΝΙΑ

Τὰ μαλλιά ἐνὸς ἀκροβάτου ἐρυθροδέμου ἤρχισαν νὰ γίνωνται τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ τὴν ἀντοχὴν καὶ τὴν στερεότητά των. Κρεμασμένος ἀπὸ τὰ μαλλιά του, ἀπὸ ἕνα ἀεροπλάνο, πέφτει ἀπὸ ὕψος 500 μέτρων εἰς τὴν γῆν μὲ ἕνα ἀλεξίπτωτο, ποῦ τὸ κρατεῖ δεμένο μὲ τὴν κόμην του.

Ὁ περιεργὸς αὐτὸς ἀεροναύτης κερδίζει ἀρετὰ. Ὅστε δὲν χρειάζεται κανεὶς νὰ ἔχη μυαλὰ μόνον γιὰ νὰ ζήσῃ καλά, ἀλλὰ καὶ... μαλλιά!

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΜΕΤΑ...ΠΟΥΝΤΑΣ

Ἡ νευρασθένεια, φαίνεται, ὅτι κατήντησεν ἀρρώστεια ἐπιδημική.

Προσέβαλε καὶ τοὺς μαύρους τῆς Ἀφρικῆς, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ βλέπουν τὴν ζωὴν πολὺ... μαύρην.

Ἔτσι αἱ αὐτοκτονίαι διαδέχονται ἡ μιὰ τὴν ἄλλην.

Ἐφεῦρον δὲ καὶ ἕνα πρωτότυπον τρόπον αὐτοκτονίας... Μπαίνουν ὁλόγυμνοι μέσα στὸ νερὸ καὶ περιμένουν νὰ ξεπεταχτῇ κανένας κροκόδειλος γιὰ νὰ τοὺς κόψῃ.

Ἄν γλυτώσουν ἀπὸ τὸν κροκόδειλον δὲν γλυτώνουν ἀπὸ τὴν πούντα.

ΡΥΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ

Μέσ'το δειλὴν τόλ'ξανθο μοῦκοψες τὸ πολὺφυλλο ἀνθὸ τῆς ζωῆς μου ! μέσ'το δειλὴν τόλ'ξανθο ἔπασσε τῆς Ἀγάπης μου, ὁμῆ ἡ χρυσοπύρα.

Μέσ'το δειλὴν γυρῶν μόνος κ' ἔρημος κ' ἐὼν τώρα ἔχεις φύγει, ἔχεις φύγει... μέσ'το δειλὴν γυρῶν... καὶ τὰ λούλουδα βλέπω, ὦ, πῶς τὰ σωρίζεις ὁ ἀγέρας !

Μέσ'το δειλὴν μαράθ'χαν κ' ἔγειραν τὰ κρινάνθια ποῦ μοῦ'χες χαρίσει — κ' ὦ, πῶς τρέμουν τὰ δένδρα τὰ δλόθαμπα σὰν κ' ἐμένα... ποῦ ἀγχοὶ τὰ σκεπάζουν !

Μέσ'το δειλὴν οἰοῦν τόλοπόρφυρον, σ'ωπ'ηλὰ τὰ πουλιά, μαζεμένα τῇ φωλιά τους τὴν ἔρριξε ὁ ἄνεμος, — σὰν κ' ἐμὲ τὴν ἀγάπην ἐὼν τότε...

Μόνος τώρα ἀπ' τὸ δάος δλόμονος, ὦ, περῶ σὶων δενδρῶν μέσ' σιούς ἱσκιους κάποιον δειλὴν σὰν τώρα ἀλησιμόνητο μαζὶ τότε διαβήκαμε, τότε...

Ὅλοι οἱ πόνοι μου, οἱ ἐλπίδες μου ξανάνισαν — κ' ἐὼν χύνη, ὦ ρυθμὲ τῇ σπινθὴ σου ! μὴ θαράνεις τὰ φύλλα νὰ σέκωννται σὶς ἀβύσσους τῆς λήθης βυθίσαν...

Μέσ'το δειλὴν τόλ'ξανθο μοῦκοψες τὸ πολὺφυλλο ἀνθὸ τῆς ζωῆς μου Μέσ'το δειλὴν τόλ'ξανθ'ν ἔπασσε τῆς ἀγάπης μου, ὁμῆ ἡ χρυσοπύρα...

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΦΩΤΙΟΥ (Greco)

ΤΡΑΥΜΑ ΠΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΕΙΤΑΙ

Μία αὐτοκτονία εἰς τὸ Λονδίνο τῆς Ἀγγλίας ἡ ὁποία ὑπὸ συνήθεις περιστάσεις εἶνε ζήτημα εἰς τὰ ἀνεγράφετο εἰς τὰς ἐφημερίδας ἔστω καὶ χρονογραφικῶς, ἔφερεν εἰς τὴν ἕνα παράδοξον φυσιολογικὸν φαινόμενον.

Ὁ αὐτοκτονήσας ἦτο ἀνάπηρος τοῦ πολέμου τραυματισθεὶς σοβαρῶς εἰς τὴν ὀμωπλάτην ὑπὸ θραύσματος ὀβίδος. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐνυμφεύθη καὶ ἀπέκτησε θυγάτριον τὸ ὁποῖον παραδόξως ἐγεννήθη, μὲ μίαν αὐλὴν εἰς τὸ σὺτὸ ἀκριβῶς σημεῖον ὅπου καὶ τὸ τραῦμα τοῦ πατρὸς του, ὁσάκις δὲ εἶτε λόγῳ τοῦ ψύχους ἢ ἄλλης αἰτίας ὁ πατὴρ ὑπέφερεν ἐκ τοῦ τραυματῆς του πόνους φρικτοὺς, ταυτοχρόνως ἔπασχε καὶ τὸ δυστυχὲς θυγάτριόν του καὶ ἐν γενεῇ ἐπαρουσίαζε τὰ συμπτώματα τοῦ πατρὸς του.

Ὁ δυστυχὴς μὴ δυνάμενος νὰ ἀντέξῃ ἐπὶ πλέον τὴν ὀδύνην ἣν ὑπομένετο βλέπων ὅτι ἔπασχε μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἀθῶον πλάσμα τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον, ἠυτοκτονήσας ἐλπίζων ὅτι τοιούτοτρόπως θὰ ἀνακουφίσῃ τὸ τέκνον του ἐκ τοῦ βασανιστηρίου τῶν πόνων.

Ν. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ